

ICOMOS HÍRADÓ

a Magyar Nemzeti Bizottság közleményei

23. évfolyam - 4. szám

2015. augusztus hó

A TARTALOMBÓL

**ICOMOS „50” - Ünnepi Konferencia és
ICOMOS európai elnökök találkozója – Varsó
Beszámoló**

**A Népi Építészeti Bizottság kirándulása a
Vajdaságban
Beszámoló**

**AZ ICOMOS MAGYAR NEMZETI BIZOTTSÁG
FELHÍVÁSAI
A
2016. évi
ICOMOS DÍJRA,
MŰEMLÉKVÉDELMI CITROM DÍJRA,
PÉLDAADÓ MŰEMLÉKVÉDELEMÉRT DÍJRA**

TAGDÍJBEFIZETÉS 2016

**45. Román András Műemlékvédelmi Nyári
Egyetemről – Sikfőkút 2015 - Beszámoló**

**Az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság
rendkívüli közgyűlése – 2015. augusztus 31.**

Helytörténeti vetélkedő a Belvárosban

Budapest ötödik kerülete minden korosztály számára nyújt valami érdekeset. A múlt emlékeit keresve, az utcákon nyitott szemmel járva, néha magasabbra is tekintve egyre több helyen tapasztaljuk, hogy micsoda értékek között járunk. Ez különösen akkor tűnik fel, ha egy-egy épület időszakosan állványerdőbe burkolózik, majd ismét „meztelenül” áll előttünk, új színekkel, kiegészített díszekkel. Van még sok hely, ami segítségért kiált, de a változás állandó. Ezeket a változásokat a köztünk élő emberek igénylik, kezdeményezik, akik felfedezve a már-már elfeledett „tulajdonosi szemléletet” ismét kezdenek eszmélni, hogy a régit nem eldobni, lebontani kell, hanem elődeink alkotásaiból a szépet megtartva a mai igényeknek megfelelő élhető teret kialakítani. A mai gyerekekből lesznek a jövő környezetének alakítói, ezért a felnőtt generáció felelőssége kinyitni a szemüket az értékekre, válaszokat adni a „miértekre” és megszerettetni velük azt, ami nekünk kedves.

A belvárosban működő Kincses Belváros Egyesület ezért egyik legfontosabb céljának tekinti az értékvédelem „gyerekenyelven” történő megfogalmazását és játékos formában rávezetni a fiatalokat arra, hogy ami körülveszi őket a városban, azt érdemes megismerni, megszeretni, megvédeni, és mesélni róluk másoknak is.

Idén harmadik alkalommal rendeztünk helytörténeti vetélkedőt, melyre az ötödik kerületi általános iskolák hetedik és nyolcadik osztályosait hívtuk meg. Az első alkalommal, 3 éve, szembesültünk azzal a ténnyel, hogy a gyerekek legnagyobb része nem a kerületben lakik, szüleik a „jóhírű iskolák” miatt íratják ide őket. Reggel kiteszik őket az autóból az iskola előtt, majd dolguk végeztével valahogy „hazaszállítodnak”. 13-14 éves gyerekek – nem a rossz tanulók, hanem a vetélkedőn részt vevők - nem ismerték fel pl. a Tudományos Akadémiát, vagy a Szent István Bazilikát. Elkieseredésünk sarkallt arra, hogy ennek megváltoztatására valamit tennünk kell. Szerencsére az iskolák igazgatói és szaktanárai – szembesülve a tényekkel - azonnal mellénk álltak, és azóta egymást segítve igyekszünk javítani a helyzeten.

Az idei vetélkedő vezérfonala a „70 éve ért véget a II. világháború” volt. Az öt iskolából 23 db 5 fős csapat, azaz 115 gyerek jelentkezett. Ez volt az első év, hogy nem maximáltuk az egy iskolából résztvevő csapatok létszámát. A kétfordulós verseny első fordulójának feladata így hangzott:

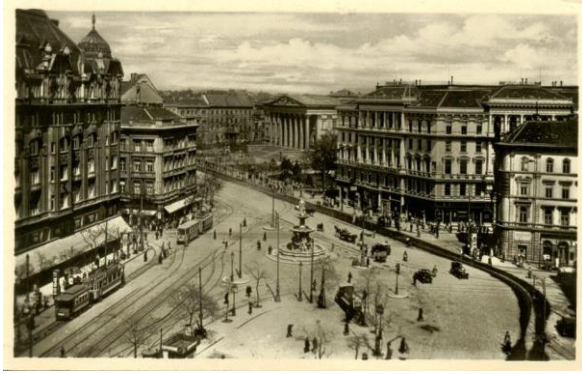
„Min. 10, max. 20 oldalas, min A/5, max. A/3 méretű foto album készítése a kerület bármely részén a 70 év alatt újjáépült épületekről, térről, közterületről, hídról.

Az albumban lehetőleg szerepeljen az 1945 előtti látvány, a háborús károk bemutatása, az átmenetei állapot és az új, mai helyzet bemutatása.

Javasolt helyszínek: Duna parti szállodasor, Szervita tér, Kálvin tér, Erzsébet tér, hidak, de természetesen bármely, kerületben található épület, vagy helyszín is. A képekhez kis történeti magyarázat is járuljon. Egy album több helyszínt is tartalmazhat! /A Kálvin térnél szerepelhet a teljes tér, függetlenül attól, hogy egyes részei nem a kerülethez tartoznak/

Különösen értékes, ha családi elbeszélésen, vagy egyéni kutatáson alapuló történet is kapcsolódik egy-egy helyszínhez. Érdemes idős rokont, ismerőst megkérdezni saját, akár háborús, akár újjáépítéssel kapcsolatos élményéről. Az albumba saját, vagy családi fotó, rajz is becsatolható.”

Nagyon érdekes volt az eredmény, helyenként komoly történeti kutatásokkal találkoztunk, többen a hidak történetét dolgozták fel. Eredetileg 10 csapat került volna a döntőbe, de két albumot olyan különlegesnek találtunk, hogy megemeltük a keretet 12-re. Az egyik tanulmány a közlekedés változásait dolgozta fel, a másik a szobrokét.

A képsor a Kálvin tér változásait mutatja

A döntőre a „Széphárom” közösségi térben került sor (az egykori Landerer és Heckenast nyomda helyiségében). A gyerekek a meghirdetett időpontra pontosan érkeztek, és felkészülten várták a döntő első feladatát. Ez egy előre elkészítendő, min 3, max. 5 perces prezentáció volt, amit a többieknek kellett előadni projektor segítségével. Ebben ki lehetett választani az első forduló témái közül az egyik helyszínt, vagy az egyik kerületi üres épületre, vagy beépítetlen területre kellett új funkciót kitalálni.

Mi felnőttek nagyon élveztük a gyerekek kreativitását és előadásait. Legsikeresebb ötlet a Belgrád rakpart 23. és a Molnár u. 9 sz. egymás mögött levő két telek közös beépítésére vonatkozó ötletterv volt, ahova egy „filmmúzeum” telepítését javasolták. Vetítőtermekkel, filmkölcsonzóval, könyvtárral, filmkészítést kipróbálható stúdióval, múzeumi résszel, ahol híres filmek díszleteit, kosztümjeit, tárgyait, esetleg bábfilmek figuráit állítanák ki, animációs filmek, rajzfilmek készítésébe engednék betekintést. A javaslat kosztümös kisfilmek készítésére alkalmas stúdió használatát, filmrendezőkkal, színészekkel történő beszélgetésre alkalmas helyiségek kialakítását is javasolták.

A döntő második részében, közösen kellett megoldani igaz-hamis meghatározásokat, keresni kakuktktojást a különböző állítások között, ill. helyszínek régi képeit kellett felismerni. A harmadik rész egy kvízzjáték volt, ahol a csapatokat egy-egy diák képviselte és kieséses rendszerben történt a pontozás.

A döntőben részt vevő csapatok közül 6 csapat jutalomkiránduláson vehetett részt, a többi csapat minden tagja kirándulások tervezésére alkalmas, magyar várakat, kastélyokat, kolostorokat, történelmi emlékhelyeket tartalmazó térképeket kapott.

A jutalomkirándulás, mint minden évben az „Egy kis kultúra, egy kis szórakozás” figyelembevételével szerveződött. Idén a Nádasdladányi Nádasdy kastélyt és a Balatonfűzfői bobpályát látogattuk meg. Tavaly a Fehérvárcturgói Károlyi kastélyban Károlyi Györgynek személyesen tehettek fel a gyerekek kérdéseket, idén a szakmai vezetés mellett, jómagam, mint a Nádasdy alapítvány projekt menedzsere meséltem részleteket az uniós pénzen megvalósított felújításokról. Mindkettőt nagy élvezettel hallgatták a gyerekek, és sűrűn kérdeztek, hiszen a gépies, betanult idegenvezetői szöveg helyett egy személyes tapasztalatokon alapuló eleven beszélgetés alakulhatott ki. A Károlyi kastélyban még egy Ybl épületeket bemutató kiállításnak is részesei lehettek, így az Ybl évbe is kicsit bevezethettük őket a műszaki egyetem hallgatói által készített makettek segítségével, amit különösen értékelték.

Hogy a busz út se teljen unalmasan egyik klubtársunk a korosztálynak megfelelő általános kérdésekből álló kvízzjátékot szervezett, ahol fődíjként extra csúszási lehetőséget lehetett nyerni a bobpályára.

A tanév végeztével jó érzéssel gondoltunk vissza közös élményeinkre, hiszen nemcsak vetélkedőt tartottunk. Volt rendhagyó történelem óra is az Árpád-házi királynékról ahol a Józsa Judit galériában a művésznő királyné szobrait mutatta be a gyerekeknek. A szobrok keletkezésének és jelképrendszerének megismerése mellett a gyerekek meghallgathatták vetített képes előadás keretében, hogy mit tettek le ezek a királynéok a történelem asztalára. Belvárosi sétánk is volt ahol a pesti kezdetekről meséltünk, a Március 15. tértől a Vigadóig. Mindkettőt kvízzjáték követte, ahol a legjobbak értékes nyereményeket vihetek magukkal.

3 év alatt elérkeztünk oda, hogy tanárok és gyerekek egyaránt várják a helytörténeti programokat, mi pedig reméljük, hogy a játék izgalmán kívül más is megragad a gyerekek emlékezetében.

Kacs Kovics Fruzsina

Varsóról, és az 50 éves ICOMOS-ról...

**Konferencia Varsóban
2015. június 22-24.**

A műemlékvédelmi szakmában sokat emlegetett város. Az ICOMOS 1965-ös megalapításának helyszínéül is jelentős, de legendák keringenek a háború utáni újjáépítéséről, mint nemzetközileg elfogadott, a lengyel nemzet identitását kifejező rekonstrukciójáról. Román András előadásain számtalanszor bemutatott – és a könyvében is szereplő – a Fő tér egyik oldalát ábrázoló fénykép azonban csak halvány felidézése a teljes történetnek.

A városban sétálva, múzeumokat látogatva azonban kibontakozik a borzalmas valóság. A német hadsereg először 1939-ben bombázta végig a várost, majd 1944-ben a Varsói felkelés után szisztematikusan láttak hozzá annak felszámolásához, hogy a helyén egy százezer lakosú (Varsónak a világháború előtt mintegy egymillió lakosa volt!) német várost építsenek. XX. századi Karthago – só helyett puskaporral bevetve. A tereken közszemlére tett archív fényképek tanúsága szerint a belvárosi épületállományból a kiegészítő falakon kívül semmi nem maradt. A belvárosban nem találunk történelmi ablakot, tetőszerkezetet, földémet, padlóburkolatot. A város és az ország jelképeként is szolgáló királyi palota földig lerombolása tette fel a koronát a lengyel népet megalázó – ördögi – pusztításra. A palota falait fél méterenként megfúrva, dinamittal robbantották fel az épületet, melyből a kapuáthajton kívül két egészben leesett középkori fedélszék (!) és egy kisebb dombnyi törmelék maradt csupán. Ebből mentették ki a háború után a menthető töredékeket, amit felhasználtak az épület újjáépítéséhez.

A belvárosi épületek kornak megfelelő alaposágú dokumentálása a két világháború közötti időszakban megtörtént. Ezen dokumentációk felhasználása adta a tudományos alapot a város újjáépítéséhez. Ékes bizonyíték arra nézve, hogy a műemlékvédelem nem önmagáért való, hanem a társadalom identitásának megőrzését szolgálja. Példaértékű és végtelen tiszteletet parancsoló a lengyel nép hozzáállása, aminek köszönhetően energiát, pénzt, munkát nem sajnálva újjáépítette a fővárosát. A munkát a világ azzal ismerte el, hogy 1980-ban felvette Varsó Óvárosát a világörökségi listára, és ma már az a kérdés, hogy a háború után (újjá)épített épületeket műemlékként kezeljék-e...

Tudjuk, hogy a restaurálás, a rekonstruálás nem olcsó munka. Hatvan éve sem volt az. A Királyi Palotában a munkálatok 1980-ra fejeződtek be. Ma azonban ha végigsétálunk a palota termein, irigylésre méltó, berendezett későbarokk enteriőröket láthatunk. Az ajtók, az ablakok, a kilincsek, a stukkók, az aranyozás, a táblás parketták, a műmárvány burkolatok minden teremben az eredetiek hiteles másolatai, helyenként az eredeti töredékek anasztilozisz-szerű beillesztésével; a másolat szó minden műemléki értelemben negatív sugallatát elfelejtve.

Egy varsói séta után az ember elgondolkodik, hogy a rekonstrukció – Velencei Kartára hivatkozva, azt félreértelmező – elutasítása valóban helytálló-e? A választ talán úgy fogalmazhatnánk meg, hogy minden eszköz támogatható, ami az értékek megőrzését szolgálja, és elítélendő minden ami pusztuláshoz, romboláshoz vezet.

Veöreös András

Valóban Varsó sok szempontból elgondolkodtatásra készteti az arra járókat. A dinamikusan fejlődő rendkívül tiszta és gondozott nagyvárosban a pusztá benyomások alapján senki nem gondolja, hogy ez a hajdan volt szocialista város. A kellemes arányú utakat pedig ugyanazok a szocreál házak szegélyezik, mint hajdan, csak nem látni omladozó vakolatot, szmogtól elszürkült homlokzatot. Megnőttek a fák és a homlokzati kőfaragványok is a stílushoz alkalmazkodva hirdetik az akkor még természetes szaktudást. Sztálin elvtárs ajándéka, a Kultúra és Tudomány Palotája ma műemlék, Varsó jelképévé vált. A harminc hektáros telken elterülő épület alacsonyabb szimmetrikus épületnyúlványai megfelelő teresedést biztosítanak az 50-es évek típus felhőkarcolójának. Ezzel szemben a mai, szaporodó magas épületek egymásra telepedő tömegeinek látványa inkább a globalizációs építészeti tömegtermelésre jellemző jegyeket mutat. Megfelelő időtávlatból azonnal más színben látjuk a szocializmus építészetét is, amire a műemlékvédelemnek szintén érdemes nagy figyelmet fordítania.

Ahogy Veöreös András is megírja, valóban, Varsó óvárosa különös helyet foglal el a műemlékvédelem történetében. A háború utáni rekonstrukció kiemelkedő példája, ami elsősorban a lengyel identitás továbbélésének lett a jelképe. Az újjáépítés alapja a pontos felmérés és a páratlan fotódokumentáció. Az, aminek a szükségét sokszor emlegetjük itthon is: az inventárium és a pontos felmérés, ami a rekonstrukciót hitelessé tehetette. Plusz ehhez akkor még volt megfelelő szaktudás és szakértelem is. Többet sem akartak, mint ami volt. És bár a Velencei Karta egyáltalán nem foglalkozik a rekonstrukció kérdésével, magát a szót sem használja, mégis érdemes a 9. pontját idézni:

„A restaurálás az a művelet, amelynek meg kell őriznie a műemlék kivételes jellegét azzal a céllal, hogy konzerválja és feltárja annak esztétikai és történeti értékét. A régi állapot és a hiteles dokumentumok tiszteletben tartására támaszkodik, de megáll ott, ahol a hipotézis kezdődik. Ami a felvetésen alapuló beavatkozásokat illeti: esztétikai vagy műszaki okokból elkerülhetetlennek minősített mindennemű kiegészítés építészeti beavatkozásnak minősül, s mint ilyen, korának jegyeit kell magán viselnie. A restaurálást mindig előzze meg és kísérje végig a műemlék régészeti és történeti vizsgálata.” Vagyis ami Varsóban történt az nem más, mint városrestaurálás a leghitelesebb források szerint - műemlékvédelmi és kulturális örökségvédelmi (szellemi) értelemben is.

Hasonló kérdéseket vetett föl az ICOMOS alapításának 50. évfordulójának alkalmából szervezett konferencia is. Veöreös András főtitkár és Nagy Gergely képviselte a Magyar Nemzeti Bizottságot. Az ünnepi konferencia az ICOMOS 50 éves történetét is felidézve az elvek, a szemlélet változását is áttekintette. Mit jelent a 21. században az örökség fogalma, milyen kérdések, kihívások és lehetőségek fogják a jövőjét meghatározni? Természetesen a legizgalmasabb kérdésekre itt sem születhetett meg a biztos válasz. A konferencia első napját a willanowi kastély pálmaháza, a második napon a királyi palota díszterme fogadta a rendezvényt.

Örömteli élmény volt, hogy az ICOMOS valamennyi élő volt elnöke jelen lehetett a konferencián. Sajnos csak Roland Silva, Michael Petzet és Gustavo Araoz csatlakozhatott már a programhoz. Mellettük az ICOMOS több alelnöke és a főtitkára, valamint számos vezetőségi tagja is részt vett a tanácskozáson. A cca. 150 fős hallgatóság között a világ minden része képviseltette magát. A konferencián a szükségesnél és az illedelmesnél nem hosszabb protokolláris beszédek követően az elméleti kérdéseket és történeti összefüggéseket taglaló előadások közé itt is bebecsúszott egy-egy esettanulmány, aminek a következő ötven évre szóló üzenetértéke kevéssé volt jelentősnek tekinthető.

Claudine Houbart (Belgium) kiváló áttekintést adott az ICOMOS első évtizedeiről. A lengyel ICOMOS történetét is megismerhettük. Ismert, hogy Magyarország politikai okokból nem lehetett jelen az alapításkor Varsóban, de tudjuk, hogy Horler Miklós meghatározó szerepet vállalt a szervezet felépítésének az előkészítésben. Az előadásban láthattuk, hogy módszertani szempontból is meghatározó volt egy hajdan volt konferencián tartott előadása a Budai Vár helyreállításáról. A lengyelek tőlünk lényegesen aktívabb szerepet vállalhattak, de nekik is korlátozták jelenlétüket, 15 főben határozták meg a tagság maximális létszámát.

Az előadások közül Giora Solar előadását érdemes kiemelni, aki a múlt és a jövő megváltozott feladatainak a bemutatását a Velencei Karta vonatkozó részeivel láttatta. Hasonlóan Michael Petzet, az „Örökségvédelem változó világban” címmel tartott előadásában lényegében ugyanezt erősítette meg. A Velencei Karta minden mondata érvényes, sőt, a változó feltételeknek is megfelelő útmutatást adhat - feltéve, ha használják. Ugyanakkor a kiterjedt műemlékvédelem világa és a kulturális örökség és a történeti települési táj-kép (HUL) fogalmáig eljutó egyre komplexebb szemléletet kívánó örökségvédelmi feladatok minden területre nem nyújthatott ajánlást. (rekonstrukció, hitelesség, sértetlenség). Sokan ezeknek az aktuális kérdéseknek a megoldását is ott keresik, ahol erre nem

kaphatnak választ. És ekkor kezdődik a félreértelmezés, vagy a téves magyarázat. Nem kell új Velencei Kartát írni, csak a meglévőt kell ismerni és alkalmazni azokkal a további dokumentumokkal egyetemben, amelyek a változó követelmények következtében váltak szükségessé. Megnőtt a jelentősége az örökségvédelem és a fejlődés közti egyensúly megőrzése érdekében szükséges u.n. Management plan-nek.

Dinu Bumbaru a kanadai tartományi rendszer különbözősége ellenére meglévő egységes követelmények szerinti védelemről tudott beszámolni. Hiába a szervezet és a feladatkör eltérő szervezeti kötődése a társadalom elvárása, a szervezet alapfeladata mindenhol azonos, ezért eredményesség szempontjából a reguláris kérdések nem igazán hatnak károsan a kulturális örökségvédelem eredményességére. Nálunk pontosan fordított felállásnak lehetünk szemtanúi - az egységes szabályozás ellenére régióként eltérő értelmezésekre nyílik lehetőség, a tisztázatlan követelmény rendszer miatt, ezért értékeink védelme is csak eltérő színvonalon történhet.

Ugyanakkor a túlszabályozás veszélyeire is felhívták a figyelmet, mert azt is megerősítették, hogy minden műemlék egyedi elbírálást kíván, amelynek környezete sem fejlődhetett standardok alapján. Boguslaw Szmygin elsősorban az ICOMOS megerősödő jelentőségéről és szerepéről beszélt, érdekesen elvezetve a kérdéseket az időnként túlzó hangsúllyal érvényesülő szellemi örökségig, amihez a kapcsolódó veszélyeket a folklór alkalmi előtérbe kerülésével szemléltetett.

Samir Abdullac a Chartres-i példán szemléltette, hogy a kimagasló egyetemes érték és a helyi érték és azok kezelése között nincs különbség.

A Konferencia zárásaként elég sarkosan megfogalmazódott, hogy az ICOMOS jelentős fiatalításra vár. Lényegesen nyitottabb, társkapcsolatok építése iránt érzékenyebb szervezetre van szükség a jövőben. Az ICOMOS továbbra is meghatározó szervezet marad a kulturális örökségvédelem területén, de minden területen erősíteni kell jelenlétét, szerepvállalását. Ennek a célnak az eléréséhez láthatóbb, aktívabb programokra van szüksége.

Az 50-éves évforduló konferenciáján a Magyar Nemzeti Bizottságot is megtiszteltetés érte azzal, hogy volt elnöke a délutáni ülés társelnöke lehetett.

A konferencia megemlékezéssel ért véget. A lengyel kulturális miniszter köszöntő beszéde után a három ICOMOS elnök tartott beszédet. Szép gesztus volt, hogy lengyel és finn ICOMOS alapítótagokat is köszönthettünk. A lengyel alapítók magas állami kitüntetésben részesültek. Említésre méltó magyar vonatkozású eseménynek tekinthetjük, amikor a visszaemlékezők Román András 1980-as ifjú alakját is felidézték.

Az Európai elnökök találkozóját a Łazienki Múzeumban tartották 25 ország képviselőivel. Grellan Rourke, ICOMOS alelnök vezette az ülést. Az ülés szigorúan a meghatározott nagyon feszes menetrend szerint folyt. Az új szabályzat szerint megváltozik a választás rendje a nemzetközi ICOMOS tisztségviselői vonatkozásában. Norvégia indítványozta, hogy a minél alkalmasabb jelölt kiválasztása érdekében a választásokat bizottság segítse és készítse elő. A bizottság javasolt hat fős tagjait a Tanácsadó Testület és a Nemzetközi Tudományos Szakbizottság delegálja.

A másik jelentős kezdeményezés, hogy a tanácsadó testületi ülések helyszínét maga a Tanácsadó Testület és ne az Elnökség jelölje ki. Ugyanis a 2016-os ülés helyszínére jelentkező Macedónia és Törökország közül az utóbbit választották szervezőnek, pedig Macedónia már régóta mindent megtesz azért, hogy otthont adhasson ennek a jelentős rendezvénynek.

Beszámolót hallhattunk az oslói Europa Nostra ülésről is. Annak ellenére, hogy több ICOMOS-os is jelen volt az ülésen, szervezetünk Európában az örökségvédelem területén mintha háttérbe szorulni látszana.

Visszatérő téma a háborúban álló országok kulturális örökségeinek veszélyes helyzete. Francia képviselők hívták fel a figyelmet a Nepál, Líbia, Szíria, Irak műemlékeit fenyegető különös helyzetre.

Megtisztelő felkérésnek eleget téve részletes bemutatásra került az „Örökség a jövőnek - Jövő az örökségnek” magyar program. A tanácskozási résztvevőinek az ír elnök elküldte a teljes angol nyelvű dokumentumot. Most a dokumentum létrejöttének körülményeit, jelentőségét ismertettük. Szerénytelenség nélkül megállapíthattuk, hogy igen nagy érdeklődést váltott ki az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság 2013-14-ben szervezett egy éves munkája. Nincs másik nemzeti bizottság, amelyik hasonló lehetőséghez jutott volna és hasonlóan összetett program során ajánlhatott átfogó szakmafejlesztési programot.

A következő találkozó megszervezését Görögország készül magára vállalni.

A lengyel kezdeményezés az európai elnökök találkozóján került hivatalosan is bejelentésre, hogy az ülésközi szünetekben folytatott további egyeztetések során hivatalosan is megalakult a 2012-ben Budapesten felvetett gondolat alapján a CIVVIH közép-, és kelet-európai régiója. A V4 köré szerveződő albizottság nyitottan működik, nem csak a négy országra korlátozódik programja. Az első ülésre 2016 első félévében České-Krumlovban kerül sor.

Nagy Gergely

VAJDASÁGI RAZGLEDNICÁK

Miért kirándul az ember idegen országokba? Miért hajtja a kíváncsiság az esetleg már többször látott területek újbóli megismerésére? Miért fontos még mindig a régi házak látványa, szaga és hangulata?

Ilyen és hasonló kérdésekre kerestünk választ, mikor az ICOMOS Népi Építészeti Szakbizottsága elhatározta, hogy 2015-ben a Vajdasági műemlékeket nézzük meg, különös tekintettel a falvak építészetére, a tájházak és a helytörténeti gyűjtemények állapotára.

Néhány száz oldal levelezést követően végül is közléscaptunk a lovaknak és tizenketten nekivágtunk újkori kalandozásunknak. Azaz csak tizenegyen, mert Szilágyi Mari (drága szervezőnk) előreszárguldt, hogy minden rendben legyen, mire megérkezik a műemlékesek éhes és szomjas csapata. (Esetünkben természetesen a kultúrszomjról beszélünk...).

Szabadkai esős érkezésünkkor a kötelező helyszínek – Városháza, Zsinagóga, Múzeum – megtekintése után bebizonyosodott, hogy oda bizony csak hosszabb időre érdemes menni, mert a város többet érdemel a felszínes látogatásnál. Persze látogatásunk célja nem a szecessziós építészet volt, így Silling Léda szabadkai néprajzkutató kalauzolásával elindultunk Palicsra, pontosabban a Ludasi tó partján fekvő Róka tanyára. Itt csatlakozott hozzánk néhány régi kolléga, Demeter Gábor építész és Augustin Juriga fotóművész. Házigazdánk is szakmabéliek voltak: Hulló István múzeumigazgató és felesége Magdolna. A tanyát az Etnolife hagyományőrző civil szervezet gondozza és határokon átnyúló kulturális és turisztikai programokkal várják az idelátogatókat. Az épületegyüttes a szállás és étkezési lehetőségeken túl helytörténeti gyűjteményekkel is bemutatja a Szabadka környéki tanyavilág épített és tárgyi kultúráját.

Szabadka

Róka tanya

Bácsstopolya - tájház

Másnap első állomásunk a helytörténeti gyűjteményekben ugyancsak gazdag Bácsstopolya volt. A kastélymúzeumban Gászó Hargita vezetésével megismerkedtünk a nagyközség múltjával és találkozhattunk néhai Harkai Imre építész-néprajzkutató emlékével. Imre rendszeres látogatója volt a Békési Népi Építészeti Tanácskozásainknak, jó érzés volt találkozni özvegyével és látni azt, hogy munkásságát a múzeumban szépen megőrizték.

Igazi élmény volt a tájház, amelyet igazán szakszerűen állítottak helyre és rendeztek be állandó és időszakos kiállításokkal. Igazi kuriózum volt továbbá a kovács és bognár múzeum, ahol szinte teljes keresztmetszetét láthattuk a régi mesterségeknek. Bácsstopolya igazán kitesz magáért a hagyományok ápolása terén.

Telecska következett, ahol két gyűjteményt tekintettünk meg. Az első a tájház volt, ahol Varga Zoltán – becsületes szakmáját tekintve fogtechnikus – és felesége Mónika fogadott bennünket. A portán – mely egyben lakóházuk is – meggyőződhattunk arról, hogy mit jelent a civil elkötelezettség egy község életében. Azon túl, hogy kiválóan és szakszerűen berendezték a tájházat, több lábon is állnak, hiszen rendezvényeket szerveznek, saját kézműves termékeiket árulják. Az itt megvásárolt és gyönyörű kerámiában árult libaszír gondolom örök emlék marad mindannyiunk számára.

A másik, feledhető helyszín az óramúzeum volt, ahol rengeteg mindent összehordott a tulajdonos és a különböző ketyegőket meglehetősen eklektikus formában mutatta be. Bár ha jól belegondolok, ha ez a jóra való polgár nem hordja össze a különböző órákat, akkor azok hová is tűntek volna? Szóval utólag ártétkelve elhamarkodott véleményemet, nem is volt olyan rossz az a gyűjtemény...

Sűrűsödött a program, tovább siettünk, hiszen Kupuszinán (Bácskertes) Silling István nyugalmazott egyetemi tanár, nyelvész, néprajzkutató várt bennünket a helytörténeti gyűjteményben.

Nem csalódtunk! Silling tanár úr hihetetlen lelkesedéssel mutatta be azt a gyűjtőmunkát, amit a községben végzett. Szakszerűen, tematikusan bemutatott gyűjteményeket láthattunk, a paraszti enteriőrök, viseletek, falvédők, szakrális emlékek váltogatták egymást a múzeumban, ahol minden mögött ott állt az az ember, aki egy életen keresztül csak gyűjtött, publikált, szervezett és mesélt. Még most is hallgatnám!

**Kupuszina -
helytörténeti gyűjtemény**

**Doroszló -
tájház**

**Bácspetróc -
szlovák tájház**

Következő állomásunk a Doroszlói tájház volt, ahol Raj Rozália vezetésével nézhettük meg a szakszerűen helyreállított és berendezett tájházat. Itt is egy szép példáját láthattuk a hagyományok ápolásának.

Bácspetróc következett, ahol a szlovák közösségi házat tekintettük meg. Az épület nem csak helytörténeti gyűjtemény, hanem az itt élő szlovák nemzetiség valóban közösség megtartó épülete. Megismerkedhettünk egy – a már kihalóban lévő mesterség – a seprű készítés tudományával. A több mint százéves eszköz segítségével még ma is készítik az asszonyok számára nélkülözhetetlen hosszúnyelű, cirokvégű ősi szerszámot...

Kicsit kóvályogva érkeztünk meg a hosszú bolyongás után Újvidékre, s ha azt gondolná a tisztelt olvasó, hogy befejeződött a napi program, hát nem. Néhányan bevetettük magunkat a Múzeumok Éjszakájába és némi energiatartalékkal – itt crveno vinonak (vörösbor) nevezik – segítségével élvezhettük a múzeumokat, a nyüzsgő közönséget és egyáltalán az éjszakai várost, melyről Tolnay Ottó, vagy Krúdy Gyula bizonyára szebben írt volna. Bár magamat Rezeda Kázmérnak érezhettem pár órácskára az igazán kellemes külsejű és magasztos lelkű hölgyek társaságában.

Újvidék

Újvidék

Pétervárad

Másnap reggel találkozhattunk a Szerbiai ICOMOS helyi képviselőivel, Mirjana Đekić néprajzossal, Slobodanka Babić és Katarina Maksimov építészekkel, akik segítségével megnézhettük a példásan helyreállított belvárost, valamint a Pétervárad erődjét, múzeumostul, kazamatáستul. Az erőd Óratornya mellől ránézhettünk a Dunára, a hidakra (pár éve még romokban heverték) és a környékre sejtelmesen magasló Fruska Gorára.

A töménytelen látnivaló után már szinte békés állapotban érkezünk meg Karlócára, ahol a városka műemlékeit vettük számba, majd a szőlőhegyen búcsúztunk el a vajdasági kollégáktól néhány érdekes borocska kíséretében.

A szőlőhegyről egyenesen megindultunk a határ felé, azonban még megálltunk Temerinben a tájháznál, melyben gondosan elrendezett gyűjteményt láthattunk és érzékelhettük, hogy az épület fenntartását a Magyar Állam is szépen támogatja.

Karlóca

Temerin - tájház

Milyen tanulságokat vonhatunk le szakmai kirándulásunkból?

Leginkább azt, hogy ott sem rózsásabb a helyzet, mint nálunk. Ott sem elsősorban az állami támogatásoknak köszönhetően maradnak meg a tájházak, helytörténeti gyűjtemények, hanem azoknak a civil embereknek és közösségeknek, akik ragaszkodnak múltjukhoz és hagyományaikhoz. A települések képei ott is rohamosan átalakulnak és már csak néhány épület őrzi a múltat.

Miért kirándul az ember idegen országokba? Miért hajtja a kíváncsiság az esetleg már többször látott területek újbóli megismerésére? Miért fontos még mindig a régi házak látványa, szaga és hangulata?

Mert olyan elkötelezett emberekkel találkozhattunk és olyan emlékeket láthattunk, melyek erőt adtak munkánk folytatásához!

Szakmai kirándulásunk nem jöhetett volna létre az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság Egyesület és az NKA segítségével nélkül, ezért köszönet érte!

Kerner Gábor

AZ ÉLMÉNYEK IS LEHETNEK KINCSEK

A Kincses Belváros Egyesület kirándulása Lengyelországba

CZESTOCHOWA

Szeretném, ha hagyománnyá válna minden évben egy - a Kincses Belváros Egyesület és az M.S.E. Tours közös szervezésében - megvalósuló külföldi kirándulás. 2015-ben Krakkóba és környékére vezetett buszunk. A választás nem volt véletlen. 1968-ban voltunk ott férjemmel először, rendkívül szerény körülmények között. Egy kölcsönlakásban este választanunk kellett, hogy egy fél kiló paradicsomot veszünk-e vacsorára, vagy elteesszük a pénzt másnap valamilyen belépőre. Akkor határoztuk el, hogy majd egyszer „ha gazdagok leszünk” megnézzük Krakkót. A Czestochowai Fekete Madonna képét gyerekkorom óta nézem a szomszédos, volt pálos templom főoltáránál, és évtizedek óta vágyam volt, hogy egyszer az „igazit” is megnézhessem. Mindkét vágyam teljesült 2015 tavaszán.

Egy szép májusi estén érkezett meg buszunk rövid zólyomi pihenő után a Krakkótól északra fekvő Czestochowába. A legjelentősebb lengyel Mária kegyhelynek számító városba estefelé érkeztünk, így ugyancsak iparkodnunk kellett, hogy a kegyképhez fűződő esti szertartáson részt tudjunk venni. Nem volt könnyű egy idegen városban rövid idő alatt felmérni a közlekedési lehetőségeket, menetrendet, taxit, különösen úgy, hogy szállásunk a város peremén volt, a perem pedig rekonstrukció alatt, így nemcsak az utcátáblák, az utcák sem voltak a helyükön. Az egész napos buszozás után jó időt futottunk gyalog a kegytemplomig, ahol a fanfárok hívó hangjával egy időben érkeztünk a Jasna Góra-i pálos kolostor együttes legrégebbi részébe, a kegyképet magában foglaló templomba. Bár mind az énekek, mind az imák lengyel nyelven hangzottak el, a „hely szelleme” minden résztvevőt mélyen megérintett. A „megérkezés” megnyugvása, a sötétséget megtörő gyertyafény és a szeretetből fakadó dallamok nagyon messze taszították a hétköznapi gondokat és valami olyan dimenzióba helyezték, ami az egész útra jellemző maradt.

Másnap reggel a magyarul tökéletesen beszélő lengyel Marian Waligora perjel fogadott minket a Jasna Góra-i kolostor lovagtermében, néhány kedves szóval és egy szentképpel megajándékozva a résztvevőket. Külön hangsúlyozta, hogy az évszázadokra visszanyúló jó magyar-lengyel kapcsolat alapjait a pálosok történetére lehet visszavezetni.

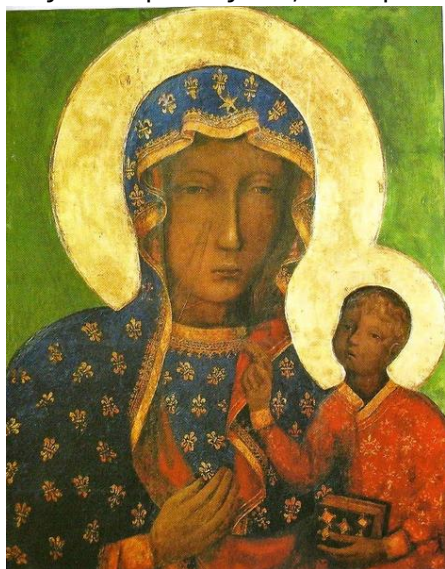
A magyar alapítású pálos rend központja ma a Jasna Gorára /Fényes hegyre/ telepített kolostor. A rend alapítója Őzséb esztergomi kanonok volt, aki a már közel két évszázada a pilisi erdőkben élő remetek közé vonult, és elhatározta, hogy egyesíti őket. 1250-ben kolostort épített a Pilisben és megszervezte a rendi életet. A hivatalos elismerés IV. Orbán pápa engedélyével 1308-ra tehető. /A rend védőszentje a Thébai születésű remete Szent Pál, akit a legenda szerint egy pálmafa gyümölcse és egy holló által naponta hozott fél cipó táplált. Sírját oroszánok ásták ki. Ezért a pálosok kolostorain és templomain látható címeren mindig megjelenik a datolyapálma, a két oroszán, és a csőrében cipót tartó holló/. A szerzetesek

számának növekedésével egyre több kolostor épült, 1327-ben a kalocsai érsek már 30 kolostorról írt. Nagy Lajos király különösen nagyra értékelte a pálosokat. 1352-ben megalapította a Márianosztrai, 1377-ben a Máriavölgyi kolostort, a pilisi Budaszentlőrinci templomot pedig háromhajós katedrálissá bővítette. Kalandos úton hazahozatta remete Szent Pál földi maradványait is, ezek azonban 1526-ban tűzvészben elpusztultak.

Nagy Lajos 1370-től lengyel király is volt. 1382-ben halálos ágyán egy lengyel pálos kolostor alapításának szándékát nyilvánította ki, mivel úgy érezte, hogy a lengyel trón és Hedvig lánya oltalmára, lengyel földre is pálosokat kell telepítenie. Unokaöccse, az 1367-72 között nádori tisztet betöltő Opuliai László herceg teljesítette be kívánságát. Márianosztráról 16 magyar szerzetest hozatott és megalapította a czestochowai kolostort.

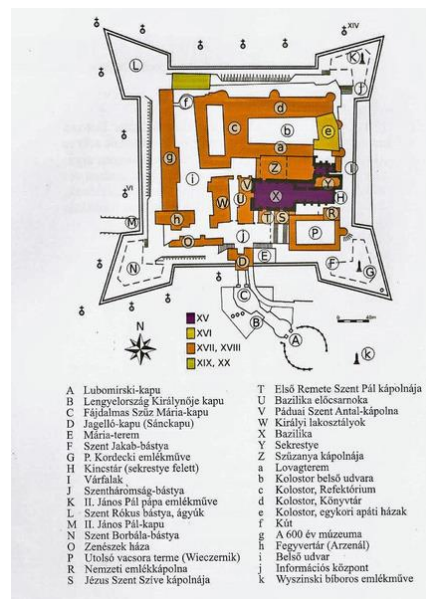
A mai napig központi helyet és jelentőséget betöltő kegyképet szintén Opuliai László adományozta az eredetileg kis fa kolostortemplomnak. A kép alapja egy 122x82cm nagyságú fatábla, mely Szűz Máriát álló alakban ábrázolja, bal karján a gyermek Jézussal. Jellegzetessége, hogy az arcán két vágás látható, melyet az orr vonalában egy harmadik keresztez. Sötétkéék palástján Anjou liliomok láthatók, homloka felett a paláston egy hatágú csillag, mely a szüzesség jelképe. A kép stílusát tekintve a „Hodogetria” ikonok közé tartozik. Az elnevezés azt jelenti: „az, aki vezet”, Máriát Istenanyaként ábrázolja. Az arcok és kezek sötét tónusa miatt nevezik a képet „Fekete madonnának”.

A kegykép eredetéről több feltevés létezik. Bár többen kétségbe vonják, egyesek Lukács evangélistát tartják a kép festőjének, aki képét a Szent család Názáretben használt asztalának lapjára festette. A

hogy az Anjou liliomok az 1430-as években kerülhettek a palástra.

A czestochowai kolostor alapítását követően a pálosok nemigen engedhettek meg maguknak komolyabb építkezést. Nagy Lajos király lánya, a később szentté avatott Hedvig és férje Jagello Ulászló támogatásával indultak meg a jelentősebb fejlesztések. A régi fatemplom helyett gótikus kápolna épült, ahol ma a kegykép látható. A kegykép és a kolostor az időközben a képnek tulajdonított csodák következtében egyre népszerűbb és látogatottabb lett, a gótikus templom mellé 1451-63 között hatalmas háromhajós gótikus templomot építettek. Egyre szorosabbá vált a kapcsolat a lengyel és magyar pálos szerzetesek között, sőt, mind a magyar, mind a lengyel uralkodók szinte kötelességüknek tartották a kolostor kincseinek szaporítását, az építkezések támogatását. Ez a gazdagodás a kincsekre vágyók támadásait is egyre sűrűbbé tették, ezért III. Vasa Zsigmond és IV. Ulászló király védőfal építését határozták el, így 1621-től Jasna Góra komoly erődítménnyé vált. A legjelentősebb támadás a protestáns svédek 1655-56 közötti ostroma volt, ahol a néhány száz szerzetes és katona többezres sereget vert vissza. Ezt a győzelmet is a Szűzanya közbenjárásának tulajdonították. Hálából János Kázmér király 1656-ban felajánlotta országát a Szűzanyának, így az Istenanya nemcsak „Patrona Hungariae” lett Szent István révén, hanem „Regina Poloniae” is.

A magyarországi pálos rendet és rendházakat II. József feloszlatta, ekkor lett a magyar alapítású pálos rend központja a lengyel czestochowai kolostor. A mai napig azonban, kézzel fogható, szemmel követhető a falak között a magyar történelem. Legjelentősebbek a múzeumban, a lovagteremben és a kolostorban látható történelmi festménysorozatok, amelyek a XVII. században készültek. A festmények a velencei Tommaso Dolabella /1570-1650/ és az általa alapított Jasna Góra-i festőiskola XVII. századi művei. A sorozat képeit Gyöngyösi Gergely pálos perjel latin nyelvű pálos rendtörténeti krónikájában leírtak alapján festették. Gyöngyösi 1520-22 között volt a rend első embere. Ekkor végigjárta a mintegy 80 monostort, megismerte azok írásos emlékeit, meghallgatta rendtársai elbeszéléseit. Ez alapján írta meg a rend történetét, ami a középkori magyar művelődéstörténet egyik legfontosabb forrása. A képsorozat 45 festményből áll, Remete Szent Páltól a XVI. századig élt jeles remetékét és pálos szerzeteseket bemutatva. A sorozatban 32 a magyar személyiség. A képek külön erénye, hogy a személyek ábrázolásán túlmenően életük legjellegzetesebb vonásait a képeken latin nyelvű magyarázatok is megörökítik. A sorozat ma a kolostor múzeumában látható. A magyar vonatkozású emlékek sora nem korlátozódik azonban csak erre a képsorra.

Az együttes épületeit körbejárva, mintha a magyar történelmen haladnánk végig. A kolostor előcsarnokában öt freskókép eleveníti fel Fráter György életét. A lovagterembe vezető lépcsőházban Szent Hedvig királynő egész alakos képe fogad. A falon a lengyel uralkodóház, majd fölötte a magyar vezérek és királyok tablója látható. Felirata: „Effigies et ordo docum et Regum Regni Hungariae” A felső sorban Keve, Kadocsa, Keme, Béla, Buda, Attila, Árpád, Szabolcs, Gyula, Kündü, Lél, Vérbulcsu, majd a következő sorokban Örs és Géza után a királyok Szent Istvántól II. Józsefig, összesen 64 vezér és uralkodó képe. Készítési idejük a királyok uralkodása alapján 1780-90 közé tehető.

A lépcsőház bal oldalán két szent királyunk Szent István és Szent László egész alakos képe látható.

Nem kevésbé jelentősek a kolostor folyosóin látható, a remetesorozat részét képező, magyar püspököket ábrázoló XVII. századi olajfestmények, a boltíves refektórium magyar vonatkozású olajképei, többek között a Szent Gellért püspököt ábrázoló.

A pálos könyvtár, melyben - a pesti Papnövelde utcai gyönyörű barokk Pálos könyvtár könyvtárlományától eltérően - megmaradtak az eredeti dokumentumok és iratok, több magyar kutató forráshelyéül szolgált. Ezeket többnyire pálos szerzetesek hozták ide. A kolostor nyomdájában készült magyar nyelvű műveket 1878-ban Ballagi Aladár listázta, de nem kevésbé értékesek Domokos Péter Pál kutatásai, aki 1965-ben itt bukkant rá egy 1501-ből származó magyar nyelvemlékre.

A sekrestye fölé épített kincstár szintén több magyar emléket rejt. Egyik legértékesebb a XV. század végén készült magyar miseruha (gótikus ornátus), de láthatjuk Báthori István kristálykereszt adományát, és rózsafüzérét is.

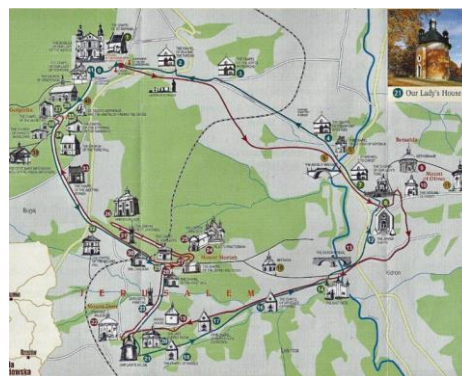
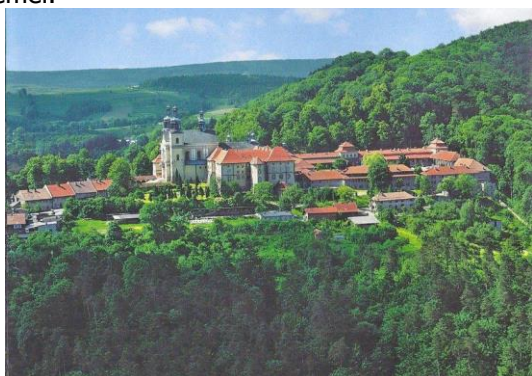
Aki tehát abból az indíttatásból keresi fel Czestochowát, hogy szemtől szembe lássa a Magyarországon is sok helyen látható „Fekete Madonnát”, óriási meglepetésben lesz része. Egyrészt azért, mert megtapasztalhatja azt a hihetetlen szeretetet és tiszteletet, amit Nagy Lajos királyunk lánya, Szent Hedvig iránt a mai napig tanúsítanak, másrészt szembe találja magát a magyar történelemmel. Nyüzsgő élet jellemzi a zarándokhelyet nap, mint nap. Elsőáldozók csoportostul keresik fel, de a több ezer fős szabadtéri misékhez is megteremtették az infrastruktúrát. A lengyel állami vezetők első útja általában Czestochowába vezet, de az évente induló magyar zarándokvonat révén ezt a magyar vezetők egy része is megteszi. Szerencsére, aki komolyan gondolja útját, lehetősége van Udvarhelyi Nándor kitűnő könyvének előzetes tanulmányozására, sőt, ha magával viszi, a helyszínen látja beigazolódni állításait. Lehet tehát azt állítani, hogy jól tudnak együtt mulatni a két ország polgárai, de itt megérezhettük, hogy a lényeg sokkal mélyebben van, csak meg kell találni.

KRAKKÓ

A czestochowai meglepetések után lélekben egy más dimenzióban éreztük magunkat. Olyan volt, mintha kitágult volna Magyarország és egy olyan oldalát mutatná, amire mindannyian vágyunk. A buszon pontosság és egyetértés, az elkövetkezendő élmények iránt érdeklődés, a vezetők irányában bizalom. Ebben a hangulatban indultunk Wadowicén és Kalwaria Zebrzydowskán keresztül Krakkóba.

Wadowice az M.S.E.Tours ajánlatára került a programba, de mivel ez Szent II. János Pál szülővárosa, senki nem kérdőjelezte meg, hogy oda el kell mennünk. Jó turistacsalogatónak, de kissé túlzásnak éreztük eleinte a pápa kedvenc süteményeként emlegetett krémet, amivel már „négyet fizet, ötöt kap” hirdetéssel fogadnak, ahogy buszunk megérkezik. Maga a város valóban sokat köszönhet a pápának, mert idegenforgalma nagyságrenddel emelkedett, ami a házak és a templom tatarozását, az infrastruktúra és a kereskedelem jelentős fejlődését hozta magával. A krémes valóban egyedülállóan finom volt, s bár összeálltunk öten, hogy részesei lehessünk kedvezménynek, újabb kört kellett rendelni, mindannyiunk lelkiismeret furdalása ellenére.

Kalwaria Zebrzydowska Czestochowa után a második legnagyobb búcsújáróhely Lengyelországban, 1999 óta az UNESCO világörökség része. Egy kálváriát valamilyen hegyen 14 állomásból és a végén a megfeszített Krisztus és a két lator keresztjével képzel el az ember. Az információkat nélkülöző képzelettel szemben ez egy városba épült kápolnasor, a hegy tetején Mária templommal, és „szemináriummal”, mely az utóbbi években kialakítva „lelkigyakorlatos központként” üzemel.

Kezdetei a XVII. század elejéig nyúlnak vissza, amikor Mikołaj Zebrzydowski, az akkori krakkói vajda, itt alapított „Bernardin” kolostort és Krisztus Szenvedésének emlékére valamint Szűz Mária tiszteletére 42 kápolnát a jeruzsálemi Kálvária mintájára. Alkotója a flamand Paul Baudarth volt. A kolostor a Mária templommal késő barokk építmény rokokó elemekkel, kerengőkkel tarkítva, bent pedig modernista díszítésekkel, számos értékes festménnyel. Sajnos a 6 km hosszú, 4 órát igénybevevő „Keresztutat” és „Mária utat” késői érkezésünk és időhiányunk miatt nem volt alkalmunk bejárni, de ha valakit arra visz a szerencséje, érdemes legalább egy fél napot a kápolnák bejárására szánni.

Krakkó felfedezését nem is lehet máshol kezdeni, mint a Rynek Główny-n azaz a piactéren. A 200x200m-es tér méreteit Európában csak a velencei Szent Márk tér haladja meg. Addig azonban míg Velencében az egész tér üres és gyakorlatilag a Szent Márk székesegyházra van tájoltva, itt a tér közepén helyezkedik el a Posztócsarnok, és a tér további részein is számos érdekesség található.

A posztócsarnok eredetileg vásárcsarnok volt. Az 1550-60-ban épített reneszánsz homlokzat Giovanni Maria Padovano tervei szerint készült. A faragott kőfejek - amik állítólag az akkori Krakkó legmegbecsültebb polgáraitól mintáztak - Santi Gucci firenzei szobrász munkái. Az épület földszintjének funkciója gyakorlatilag a mai napig nem változott, kézművesek árulják többnyire borostyánnal ékesített portékáikat. Az első emelet a XIX. századi lengyel festészet és szobrászat galériája.

A téren található még a régi városháza tornya, mely az egyetlen épületrész, ami megmaradt. Látható és tapintható azonban a torony tövében az a vakok számára Braille írással is ellátott bronz makett, ami képet ad az eredeti épületegyüttesről.

A tér további nevezetessége Adam Miczkiewicz, a legnagyobb lengyel költő emlékműve és a kis, XII. században épült Szent Adalbert templom, melynek freskókkal díszített korai román stílusú belső tere kedvelt esti hangversenyek helyszíne.

A Mária templom szinte szerényen húzódna meg a Piac tér sarkában, ha különböző magasságú tornyai, melyeknek magasabbikjából minden órában kürtszó hallatszik, nem hívnák fel magukra a figyelmet. Ez a kürtszó a „hejnal”, mely eredetileg – ugyan nem ebből a toronyból - de a tatárok közeledtére figyelmeztetett. Amikor az ór befűjt a kürtjébe egy nyíl eltalálta. Rögtön helyébe akadt egy másik, aki folytatta a figyelmeztetést. Ennek emlékére ma is, az első akkordok után szünet következik és utána folytatódik a dallam. A templom egyébként a XIV. XVI. században épült gótikus stílusban. Legnagyobb kincse a késő gótikus főoltár a nürnbergi Veit Stoss műve 1477-89-ig. Mintegy 2000 alak, mely Mária és Jézus életének eseményeit ábrázolja, Krakkó korabeli lakóinak arcvonásait idézi. A gyönyörű belső teret Jan Matejko falfestményei díszítik. Akinek szerencséje van, 11 órakor részt vehet a szárnyas oltár kinyitásán és a templom kivilágításán, így valóban olyan élményben lehet része, amelyet a nap többi részében nem tapasztalhat.

A Mária templom maradék építőanyagából építették fel a mellette levő Szent Barbara kápolnát a XIV. század második felében temetőkápolnaként. Erre a falában elhelyezett sírkövek is utalnak, többek között Jakub Wujeké, aki 1599-ben fordította le a bibliát lengyel nyelvre. Ugyancsak szép a bejárat melletti szoborcsoport, mely Krisztust az Olajfák hegyén ábrázolja, és ami a Mária templom főoltárát készítő Veit Stoss műve. A két templom között lehet megközelíteni a „Maly Rynek”-et vagyis a Kispiac teret. A XIII. századi térképeken már látható teret ma is középkori házak övezik. Itt sokkal kisebb a nyüzsgés, mint a szomszédban, s ha épp nem lepik el a sátrak valamilyen aktuális ünnep ürügyén a terepet, a legjobb hely megpihenni és szemünket a szegélyező épületeken körbevezetni.

Bár Krakkó másik leghívatóbb része a Wawel, a Kispiac tér felől mégis érdemes a másik irányba, a Florianska utcán a Flórián kapu felé megindulni. Ez a középkori városfal egyetlen épen maradt kapuja. Mellette még látható egy várfalrészlet és egy bástya, a többi a XIX. századi városfejlesztés áldozata lett. A régi várfal helyén az óváros körül most park van, de a régi várfal vonala a burkolatban nyomon követhető. A még meghagyott várfal részlet Krakkó „Szajna partja”, ugyanis a falra függesztve kortárs festők kínálják műalkotásaikat. A Flórián kapun áthaladva érünk az 1499-ben épült gótikus, kerek Barbakánhoz, mely a maga nemében legnagyobbak számít Európában.

Visszatérve az Óvárosba érdemes másfél órát szánni a Jagello utcában levő Collegium Maius-ra. Ez az épület része a világ egyik legrégebbi, és Prága után a legszínvonalasabb egyetemének, a Jagello Egyetemnek. Az Egyetem az 1364-ben alapított Krakkói Akadémiából fejlődött ki, melynek patrónusa Szent Hedvig, Nagy Lajos magyar király leánya volt. Itt tehát ismét büszkének lehettünk arra, hogy magyarok vagyunk. Az egyetem a XIV. századtól kezdve megszakítás nélkül fontos szerepet töltött be a lengyel történelemben. Építészeti értékei mellett – melyeken érintetlenül követhető nyomon a belső terek korabeli kialakítása - olyan értékeket őriznek, mint az 1510-ben készült „Arany földgömb”, amin először jelent meg Amerika önálló földrészként. 1491-ben Nicolaus Copernicus, a múlt században pedig Karol Wojtyła szerepelt a diákok névsorában.

A Wawel felé haladva a Grodzka utcán még három templomra érdemes figyelmet szentelni.

1. A Dominikánus templom a neogótika remeke,
2. az Il Gesu templom homlokzatát idéző, Szent Péter és Pál barokk templom, előtte a 12 apostol barokk szobrával, és
3. a legöregebbnek számító román jegyeket magán viselő Szent András templom:

(1)

(2)

(3)

Az utca végén, a Visztula partján magasodik a Wawel, mely 1038 és 1596 között a lengyel uralkodók lakóhelye volt. Legkorábbi része a X. századból való, de a romántól a gótikán keresztül a reneszánszig és a barokkig minden építészeti stílus képviselteti magát. Nekem, mint építésznek, szívet-lelket gyönyörködtető volt a látvány. Nemcsak azért, mert az egyes részek jól elhatároltan a laikus érdeklődő számára is egyértelműek, hanem mert a kertészet is az építészethez hasonló színvonalon képviselteti magát.

Különösen szép az együttes közepén kialakított, a Szent György és Szent Mihály templom romjait bemutató régészeti terület. A romok tetején virág nyílik. Szinte hallom a régészek felhördülését, hogy a „gyökerek rombolják a romokat.” Ez ugyan lehet, de hogy mindenki megáll a virágtenger előtt és megnézi, hogy mi is ez, az tény. A szokásos rommező mellett valószínűleg megállás nélkül elhaladnának.

A kastély négy, háromszintes szárnya által körülvett, tökéletes arányú belső udvar a reneszánsz építészet legszebb példái közé tartozik. Az épületet 1502 és 1536 között két olasz építész, a firenzei Francisco és Bartolomeo Berecci tervezte. Vezetéssel lehet megnézni a termeket, ahol a bibliai jeleneteket ábrázoló, XVI. századi faliszőnyegek a legszebbek. A Kincstárban és a Fegyvertárban koronázási jelvények láthatók.

A háromhajós gótikus katedrális korábbi román kori templom helyén épült. Itt a később épült oldalkápolnák a legszebbek, ezek közül is az arany kupolájú Zsigmond kápolna. Külön érdekességek a sárkányformájú vízköpők.

Ezek a sárkánylegendára emlékeztetik a látogatót. A legenda szerint ugyanis egy sárkány lakott a vár alatt, aki különösen szűz lányokat szeretett lakmározni. Egy vargasegéd mentette meg a várost a szörnyetegtől, aki kénnel és sóval tömött birkát helyezett a sárkánybarlang elé. Az éhes sárkány felfalta reggelire, és gyomrában a birka felrobbant. A feltételezett sárkánybarlang előtt ma is látható egy fémsárkány, melynek szájából az erre várakozók örömeire időnként lángok csapnak fel.

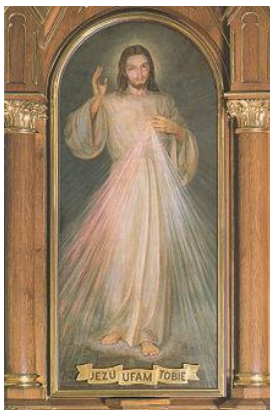

Külön érdekesség a Zsigmond torony, melynek harmadik emeletén található Lengyelország legnagyobb harangja, a közel 11 tonna súlyú Zsigmond-harang, amelyet I. (Öreg) Zsigmond utasítására 1520-ban öntöttek zsákmányolt ágyúkból. A lengyel és litván címerrel díszített harang átmérője két és fél méter, kerülete csaknem nyolc méter, magassága két méter, a nyelvének súlya három mázsa. Megmozgatásához 8-10 ember szükséges, ezért csak különleges alkalmakkor szólal meg. A hagyomány szerint a harang hangjára eloszlanak a felhők és kisüt a nap, egy másik legenda szerint, viszont ha egy eladósorban lévő lány a harang nyelvét megérinti, hamarosan férjhez fog menni.

Bármerre jár az ember Krakkóban, mindenhol érződik az a szeretet és tisztelet, amit a város lakói az egykori krakkói érsek, a későbbi Szent II. János Pál pápa iránt éreznek. Ami még ezen túlmenően is különleges ebben a városban, hogy a XXI. századi „zarándok mozgalmakra” is messzemenően odafigyelnek. Részben vallási, részben idegenforgalmi szempontból fontosnak tartják ezen igények kielégítését. Ezt a célt szolgálja a városon kívül, egymás közelébe telepített „Isteni Irgalmasság kegyhely” és a „Szent II. János Pál Centrum”

Az Isteni Irgalmasság kegyhely első épülete az 1889-ben Lubomirski herceg alapítványából finanszírozott „Irgalmasság Anyja Nővéreinek Kongregációja” volt. Célja, fiatal lányok és morális megújulást igénylő nők számára az új életirányok biztosítása.

Ebben a zárdában élt az 1905-ben született M. Faustyna Kowalska nővér, aki 1938-ban itt is halt meg. Imáiról, Jézussal való belső kapcsolatáról naplót vezetett, melyet 1988-ban Antalóczy Lajos atya magyarra is lefordított. Híressé a Faustyna nővér látomása alapján A. Hyla által készített „Irgalmas Krisztus” kép vált, melyet 1943-ban J. Andrasz barát meg is szentelt. A képhez és Faustyna sírjának látogatásához sok ima meghallgatás, kegyelem kapcsolódott, ezért Faustyna nővért 1993-ban boldoggá, majd 2000-ben szentté avatta Szent II. János Pál pápa. Ezt követően került sor a kegyhely további kiépítésére, az Isteni Irgalmasság Bazilika felépítésére, melyet Szent II. János Pál pápa 2002. augusztus 17-én szentelt fel.

Számunkra külön érték a bazilika alatti részben található 5 kápolna közül a magyar. Ennek létrejöttét többek között a Faustyna naplóját magyarra fordító Antalóczy Lajos atya szorgalmazta, a Magyar Katolikus Egyház finanszírozta.

A teológiai koncepció kidolgozása Puskás László görög katolikus pap és felesége Nadja nevéhez fűződik. A kápolna mozaikjain közös lengyel-magyar szentek ábrázolása látható. A kápolnát Erdő Péter bíboros prímás Esztergom-budapesti érsek szentelte fel 2004. október 9-én.

Látótávolságban van, de mégis busszal kell megközelíteni az épülőben lévő Szent II. János Pál Centrumot, melynek neve a pápa jelmondata: **Ne FéljeteK!** A centrum ötlete 2006. január 2-án Stanislaw Dziwisz kardinálistól származik. Az ünnepélyes alapkőletétel 2011. június 11-én történt. Az impozáns méretű épületegyüttes nemcsak építészetileg figyelemreméltó alkotás, hanem eszmeisége révén a jelen és a jövő generációinak szeretne útmutatást adni. A jelmondat 1978. október 22-én hangzott el a pápa híres beszédében, amit sokan a kommunizmus nemzetközi megdöntésére irányuló első komoly felhívásnak tekintettek. *„Ne féljeteK! Tárjátok ki a kapukat Krisztus felé! TöröljéteK el a határokat az államok, a gazdasági és politikai rendszerek között, ez megnyitja a kultúra és a civilizációk fejlődésének határait.”*

Ezt a mondanivalót, felhívást kívánja közvetíteni az együttesben létrejövő intézményrendszer. Az első ütemben épült, - mely nagyjából már készen van - a kétszintes Szent II. János Pál bazilika, egy önkéntes segítő- és egy oktatóközpont. A második ütemből elkészült a multimédiás múzeum, mely a pápa életének mozzanatait, és személyes tárgyait mutatja be.

Megdöbrentő látvány a pápa átlótt, vérfoltos, fehér reverendájának látványa az egyik vitrinben.

Készülő félben van a lelkigyakorlatos ház, a konferenciaközpont, a zarándokház és egy rehabilitációs centrum óriási pihenő és meditációs parkkal.

Krakkói élménybeszámolómat néhány képpel fejezem be, amit a „Ne féljetek” centrumban készítettem.

Mindenkinek ajánlom a helyszín felkeresését, világnézeti meggyőződéstől függetlenül. Biztos

vagyok benne, hogy talál olyan részletet, ami megérinti. Legyen az a Wielickai sóbányászok által ajándékozott só kápolna a bazilika alagsorában, vagy a pápa „vér ereklyéje”, ami egy kinyitott könyv üvegszemcséjében került elhelyezésre az altemplomban. „Kortársunkról” van szó, aki lengyel származása ellenére az egész világra óriási hatással volt. Magyarországi látogatásai során bárki megtapasztalhatta azt a kisugárzást, ami személyéből áradt. Ez az együttes pedig XXI. századi eszközökkel igyekszik méltó emléket állítani annak a személynek, aki a katolikus hit szerint Isten képviselője volt a földön és annak a mondanivalónak, amire mindenkinek szüksége van, aki érző embernek született a földre.

Kacskovics Fruzsina

MŰEMLÉKEK HELYREÁLLÍTÁSA – MIT? MIÉRT? HOGYAN?

Beszámoló

a

45. Román András Műemlékvédelmi Nyári Egyetemről

Síkfőkút, 2015. június 25. – július 1.

Máté Zsolt levezető elnök vezetésével nagy sikerrel, a résztvevők és a közreműködők teljes meglegedésétől kísérve zajlott le az idei nyári egyetem is. A kiváló hazai és külföldi előadók tartalmas, gondolatébresztő előadásai, a program változatossága és újszerű elemei, az eszmecserét elősegítő nyílt szakmai légkör jelentősen hozzájárult a továbbképzés sikeréhez. Az adott téma sokoldalú bemutatását segítette és a levezető elnök felkészültsége, az egyes témák megértését és összefüggéseit megvilágító kommentárjai, továbbá a hazai és nemzetközi helyzet széleskörű megismerésének és megvitatásának lehetősége is.

Az előadók és a hallgatóság Európa szinte minden régióját képviselve hét országból érkeztek. A szakmai és kor szerinti sokszínűség és nem utolsósorban az inspiráló szellemi és fizikai környezet egyaránt hozzájárult a nyári egyetem eredményességéhez.

Elnöki összefoglalójában Máté Zsolt mindenekelőtt a program komplexitását és céltudatos felépítését értékelte. Kiemelte annak jelentőségét, hogy a hallgatóság a helyreállításokhoz kapcsolódó etikai, funkcionális, fenntarthatósági és gyakorlati kérdéseket az elmélet oldaláról közelítve ismerhette meg. Hangsúlyozta a helyreállítási feladatok sokszínűségének jelentőségét és dicsérte, hogy a hallgatóság nemzetközi kitekintéssel ismerhette meg a különböző épülettípusok általánosnak tekinthető problémáit, a megoldási módok ok-okozati összefüggéseit, a társszakmák szerepét és módszereit a történeti város, az épület- és tartószerkezetek, valamint az alkalmazott művészetek szempontjából. Az esettanulmányok kapcsán értékelte a hazai és határon túli helyreállítások érdeklődést és vitát kiváltó példáinak izgalmas válogatását és őszinte bemutatását. Végül a program szerves részét képező kiegészítő szakmai programok (hallgatók fóruma, egész napos és félnapos tanulmányi út) jelentőségét méltatta.

A hallgatók fórumának előadóit ezúttal is az előzetesen jelentkezők közül az általuk megadott témák alapján választottuk ki. A felkészült előadók adekvát előadásokkal hazai, romániai és szlovákiai példák sorával bővítették a tapasztalatokat. Összesen 10 kiselőadás hangzott el. A nagyszerű, estébe nyúló programot számos hozzászólás és kérdés kísérte.

Az egész napos regionális tanulmányút helyszínei (Diósgyőr, Kiskána, Sirok) nem csak a nyári egyetem témájának voltak tanulságos illusztrációi, hanem kiváló előtanulmánynak bizonyultak a nagyszerű egri workshophoz is. Mindhárom nemrég befejezett felújítás egy-egy korábbi felújítás újragondolását reprezentálta; az új kutatási eredmények bemutatásától, a turisztikai igényeknek megfelelő funkcionális kiegészítéseken át a rekonstrukcióig sok-sok tanulsággal szolgáltak.

A nyári egyetem hallgatói a félnapos egri tanulmányút keretében ezúttal interaktív workshop keretében három témakörre koncentrálnak (vizuális összehasonlítás, rekonstrukciós kérdések, bontások) kiváló vitavezetők segítségével beszélhették meg az Egri Vár tervezett rekonstrukciójának megoldásra váró feladatait. A sikeres workshopon, a hallgatókon kívül részt vettek a tervezett projekt tervezői és a múzeum szakemberei is. A rendezvényt nem csak a hallgatók, hanem a tervezéssel megbízott építészek és a múzeum képviselői is nagyon hasznosnak ítélték és úgy nyilatkoztak, hogy az ott elhangzottakat a továbbiakban figyelembe kívánják venni.

E két utóbbi programmal kapcsolatban *külön köszönet illeti a fogadó intézmények vezetőit és dolgozóit*, akik nem csak fogadókészségükkel biztosították számunkra a kiváló infrastrukturális, fizikai hátteret, hanem *a látogatás térítésmentességével hozzájárultak* a nyári egyetem programjának sikeres megvalósításához is tekintettel a nyári egyetem igencsak kiszámított anyagi hátterére.

A MÉK *akkreditációs bizottsága* ebben az évben *napi 1,5 pontot* összesen *9 pontot* ítél a továbbképzésben résztvevő szakembereknek. Változatlanul élnek a hazai és a külföldi egyetemekkel (Leuveni Raymond le Maire Intézet) és a régió országaiban működő örökségvédelmi intézményekkel, valamint a civil szakmai szervezetekkel kialakított kapcsolataink.

Pályázat és az illetékes tanszékek javaslata alapján fogadtuk a BME, a Corvinus Egyetem és az ELTE összesen négy PhD hallgatóját és *Román András ösztöndíjjal* kedvezményes részvételt nyert két szakközépiskolai műszaki tanár és a Forster Központ egy fiatal munkatársa is.

Nagy öröm számunkra, és a nyári egyetem szakmai programjának és szellemének elismerését bizonyítja, hogy egri építészek egyre bővülő csoportja vesz részt aktívan a programunkban és egyre több hazai és külföldi előadó igyekszik lehetőségei szerint meghosszabbítani (önköltséges alapon) a részvételét, ezzel is erősítve a nyári egyetem szellemi műhely jellegét.

Végül, de egyáltalán nem utolsó sorban ki kell emelni az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság elkötelezett szerepvállalását, a rendezvény anyagi, technikai feltételeit biztosító sikeres pályázatokat és ezzel kapcsolatban Béres-Pakulár Ibolya szerepét, valamint azt, hogy ebben az évben is régi partnerünk, a TIT Bugát Pál Egyesülete vállalta magára a tanfolyam technikai lebonyolítását.

Kovács Erzsébet

Énlaka kulturális örökségének a felmérése 2015-ben

A komplex kulturális örökség felmérését 2012-ben kezdték meg a Pécsi Tudományegyetem két karának oktatói és hallgatói Visy Zsolt és Kondor Tamás vezetésével, és attól fogva évente 10 napon át mintegy 20 fős kutatócsoport dolgozik a faluban.

Az első három évben 22 porta teljes építészeti-műemléki felvétele történt meg, ugyanezekben a portákban néprajzos hallgatók elvégezték a néprajzi felmérést, régészhallgatók pedig a falu temetőjének a 18-19. századi sírköveinek a dokumentálását végzik. A munka a székelykeresztúri Molnár István Múzeummal kötött megállapodás alapján, és a Pro Énlaka Alapítvány támogatásával folyik. A 2015. évi felmérésre július 20-30. között került sor. A munkát a Nemzeti Kulturális

Alap pályázati támogatása tette lehetővé, a költségekhez hozzájárult a PTE Hallgatói Önkormányzata is.

Az épített örökség építészeti felmérése

Az idei évben megvalósult örökségvédelmi táborban a nyolc munkanap alatt 5 énlaki porta (telek és épületek) teljes építészeti-műemléki felmérése történt meg. Az épületek és építmények felmérése során az építészeti rekonstrukciós munkákhoz szükséges roncsolás mentes hibafeltárások is megvalósultak. A porták felmérésénél különös hangsúlyt fektettünk az ingatlan évszázados gazdasági változások következtében kialakult átrendeződéseire, a funkcionális egységek végső (jelenlegi) kialakult formájának rögzítésére és összevetésére a múltbéli használattal. Az építészeti felmérést dr. Kondor Tamás irányításával 5 csoport végezte.

A 2015-ben felmért porták:

21. szám alatti porta és annak minden építménye. Tulajdonos: Lőrinczi Emma

Kemence Lőrinczi Emma portáján

24. szám alatti porta és annak minden építménye. Tulajdonos: Török János

Török János háza

53. szám alatti porta és annak minden építménye. Tulajdonos: Kocs Veronika

A csűr Kocs Veronika portáján

91. szám alatti porta és annak minden építménye. Tulajdonos: Szávai Márton

Melléképületek Szávai Márton portáján

82. szám alatti porta és annak minden építménye. Tulajdonos: Szabó Vencel

Díszített mennyezeti gerenda Szabó Vencel házában

A felmért porták néprajzi felmérése

A néprajzi felméréseket Dr. Salló Szilárd, a Hargita Megyei Hagyományőrzési Forrásközpont munkatársa vezette. A néprajzos kutatás végző hallgatók Dr. Filep Antal, a PTE Néprajz Tanszék volt oktatója előzetes szóbeli instrukciói és a Dr. Istvánfi Gyula egyetemi tanár által rendelkezésre bocsátott dokumentáció előzetes áttanulmányozása alapján dolgoztak. Munkájuk az építészek által felmért porták háztörténeti kutatására irányult.

Szávai Márton által készített szekrény

A konyha Török János házában

A tisztaszoba Lőrinczi Emma házában

Helytörténeti gyűjtemény Kocs Veronika házában

2015-ben az előző években megkezdett munka folytatódott újabb portákon, újabb interjúalanyokkal. A kutatás kiterjedt a családok és a porták történetére, a gazdálkodás, kézművesipar, kultúra és a mindennapi élet, a szellemi néprajz tárgykörébe eső különböző képek és visszaemlékezések gyűjtésére, de tárgyak gyűjtésére nem, lévén az a székelykeresztúri Múzeum kizárólagos jogköre és feladata.

A temető régi sírköveinek a felmérése

A korábbi évek munkáját folytatva 2015-ben lekészült a teljes felmérés. A dokumentált sírkövek elérte a négyszázat, és bár még további eltemetett sírkövek fognak még később előkerülni, a felmérés terepi munkája ezzel befejeződött. Az epigráfiai pontossággal leírt és lejegyzett sírkövek szövegét helybeliek fogalmazták és vésték a hasított patakkő táblákba. A feliratok nyelve természetesen magyar, de a korai sírkövek között előfordulnak latin kifejezések is, egy esetben pedig a teljes felirat latinul készült. A nevek szerinti megoszlás világosan mutatja az egyes nemzetségek temetkezési területét a temetőn belül, az életkori adatokból pedig a demográfiai sajátosságokra lehet következtetni. Elég nagy a csecsemő- vagy kisgyerekkorban elhunytak aránya, de fiatal nők is, akik feltehetően gyermekágyi lázban haltak meg. Elkészült a teljes fotódokumentáció is, valamint a régi sírkövek helyének háromdimenziós felmérése is.

Semeny György részben latin nyelvű sírköve, 1793.

Vas Mária sírköve, 1816.

A falu komplex felmérése iránt nagy az érdeklődés az egyetemi hallgatók körében, de a munkát a helybeliek és értékelik, támogatják. A felmérés eredményeként több fejlesztési program is beindul, többek között a jelenleg használaton kívüli iskola épületének és telkének egyfajta kulturális, idegenforgalmi központjává való fejlesztése, a benne lévő helytörténeti kiállítás megújítása. Az eddigi felmérések eredményeit a Nemzetstratégiai Kutatóintézet adja ki. A felmérések azonban folytatódnak a jövőben is, annál is inkább mert a sajátos helyzetű és kultúrájú Énlaka minden szempontból méltó akár a világörökségi nevezésre is. A PTE felmérései egy esetleges világörökségi nevezési dokumentáció szakmai alapját adhatják.

Kondor Tamás – Visy Zsolt

2015. AUGUSZTUS 20

A Tata városának önkormányzata által alapított kitüntetések, a hagyományokhoz híven, idén is a Szent István-napi ünnepségen nyújtották át. Nagy örömmel adjuk hírül, hogy

Tata Város Díszpolgára címet kapott

Sylvester Edina
okleveles táj- és kertépítész,
műemlékvédelmi szakmérnök

több évtizedes kutatómunkájáért, mely megteremtette a szakmai alapjait annak, hogy a tatai Angolkertet az országban elsőként minősítsék műemléki kertté, továbbá a kert rehabilitációjában vállalt kiemelkedő szerepéért.

A kitüntetéshez ezúton is sok szeretettel gratulálunk!

A Magyar Urbanisztikai Társaság (MUT) és az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság Egyesület által közösen alapított díj, a *Köztérmeújítási Nívódíj* 2015-ös díjainak átadására 2015. augusztus 27-én, a XX. Országos Főépítész Konferencián, Miskolcon került sor.

2015-ben Lakókörnyezet közterei kategóriában

Díjat kapott Budapest Főváros VIII. Kerület Józsefvárosi Önkormányzata a „Kálvária tér rehabilitációja”, és Budapest XIII. Kerületi Önkormányzata a „Helyi identitáserősítés közterületi beruházással – A XIII. kerületi Vízafogó lakótelep komplex közterületi felújítása” című munkájáért.

Dicséretben részesült Budapest Főváros VIII. Kerület Józsefvárosi Önkormányzata a „Teleki László tér – „FiDo tér rehabilitációja” című munkájáért.

2015-ben A Településközpont, főtér kategóriában

Dicséretben részesült Dunakeszi Város Önkormányzata „A Dunakeszi főtér funkcióbővítő rehabilitációja” és Eger Megyei Jogú Város Önkormányzata „Eger, Dobó tér és környékének építészeti rekonstrukciója” című munkájáért.

MAGYAR NEMZETI BIZOTTSÁG

ICOMOS rendkívüli közgyűlés 2015. augusztus 31 – Budapest

A tagdíjjal kapcsolatos, nemzetközi ICOMOS döntések nyomán szükségessé váló módosítások, az Alapszabály és SzMSz módosítása, valamint a Winkler Gábor halálával megüresedett Ellenőrző Bizottsági tagsági helyre és póttagságra történő választás miatt az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság elnöke rendkívüli közgyűlés összehívását rendelte el, melyre 2015. augusztus 31-én, a Pest Megyei Kormányhivatal Nyáry Pál termében, Fejérdy Tamás levezető elnök vezetésével került sor.

A levezető elnök, az ICOMOS párizsi központja által megküldött 2016-tól érvényes új tagdíjösszegek és befizetési határidők figyelembevételével javaslatot tesz az egyéni és jogi tagdíjak emelésére és fizetési határidő meghatározására.

3/2015 Közgy. határozat: a Közgyűlés egyhangúlag megszavazza, hogy

- az egyéni tagdíj a 40-ről 45 Euróra emelése miatt a jelenlegi 15.000,- Forintról 16.000,- Forintra változzék,
- a jogi tagdíj a 210-ről 240 Euróra emelése miatt a jelenlegi 70.000,- Forintról 78.000,- Forintra változzék.
- a 2016-os tagdíjak befizetési határideje ezentúl minden év november 10-ben legyen meghatározva, a 2016-os tagi és jogi tagi befizetések határideje: 2015. november 10.

Fejérdy Tamás ismertette a közgyűléssel, hogy a Törvényszék felhívta az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság Egyesületet az Alapszabály módosítására. Ismertette az ennek megfelelően átdolgozott szövegrészeket, mely módosításokat a közgyűlés megtárgyalta és közgyűlési határozattal egyhangúlag elfogadott:

4/2015. Közgy. határozat: a Közgyűlés egyhangúlag a következőkben módosítja az Alapszabályt:

1. A 3.6. pontban az „internetes honlapján” szövegrészt követően betoldásra kerül a „(www.icomos.hu)” szövegrész.

2. A 4.2., 4.3., 4.5. pontokból törlésre kerül az „illetve nem rendelkező” szövegrész, valamint a 4.5. pontból a „szervezeteknek” szó is.

3. A 4.3. pont második bekezdése az alábbira módosul: „A pártoló tag csak vagyoni hozzájárulásával vesz részt az egyesület tevékenységében.”

4. A 4.6.2. pont az alábbival egészül ki: „A jogi tag törvényes képviselőjén keresztül gyakorolja jogait és teljesíti kötelezettségeit.”

5. A 4.6.4. pont második mondata törlésre kerül.

6. A 4.8. pont az alábbira változik:

„4.8. A tagsági viszony megszűnése

A tagsági viszony megszűnik:

kilépéssel, amit a Bizottság Vezetőségéhez címzetten, írásban kell bejelenteni, legalább 3 hónappal a naptári év vége előtt,

a Közgyűlés kizárhatja a tagság sorából azt a tagot, aki a jogszabályt, az alapszabályt vagy az egyesületi határozatot sértő vagy az egyesület céljával összeegyeztethetetlen tagi magatartást folytat; a kizárásról való döntés előtt legalább 15 nappal a tagot írásban értesíteni kell arról, hogy a közgyűlés mikor fogja a döntését meghozni és lehetőséget kell adni arra a tagnak, hogy álláspontját írásban, vagy a közgyűlés előtt szóban kifejtse; a kizárásról a közgyűlés titkos szavazással, egyszerű többséggel dönt; a kizárásról szóló határozatnak a kizárás alapjául szolgáló tényeket és azok bizonyítékait, és azt postai ajánlott küldeményként kell a kizárt taggal közölni; a határozat ellen fellebbezésnek helye nincs;

az egyéni, pártoló vagy tiszteletbeli tag halála esetén,

a jogi tagságú intézmény, szervezet stb. jogutód nélküli megszűnése esetén,

felmondással: a vezetőség felmondja a tagsági jogviszonyát annak a tagnak, aki a tagdíjat 6 hónapot meghaladó időtartamban – a jogkövetkezményekre való figyelmeztetéssel ellátott írásbeli felszólítás ellenére – sem rendezi; a felmondásról való döntés előtt legalább 15 nappal a tagot írásban értesíteni kell arról, hogy a vezetőség mikor fogja a döntését meghozni és lehetőséget kell adni arra a tagnak, hogy álláspontját írásban, vagy a vezetőség előtt szóban kifejtse; a határozatnak tartalmaznia kell a döntés indokait és a jogorvoslatról való tájékoztatást; a határozatot postai ajánlott küldeményként kell a felmondással érintett taggal közölni és az ellen a felmondással érintett tag a kézbesítéstől számított 15 napon belül a közgyűléshez fellebbezhet;

A kizárásról, illetőleg a tagsági jogviszony felmondásáról szóló határozat csak azt követően hozható meg, hogy a határozattal érintett személy részére lehetőséget biztosítottak védekezésének előterjesztésére és az enyhítő vagy mentő körülmények ismertetésére.”

7. Az 5.1. pontban a „legfőbb szerve” szövegrész helyére „döntéshozó szerve” szövegrész kerül.

8. Az 5.1.1. pontban a „legfelsőbb szerve” szövegrész helyére „döntéshozó szerve” szövegrész kerül és a második mondatból az „és a tiszteletbeli tag” szövegrész törlésre kerül, a „jogi tag” elé az „és” szó kerül betoldásra.

9. Az 5.1.1. pontban a „Rendes Közgyűlést legalább” kezdetű bekezdés első 4 mondata az alábbira módosul:

„Rendes Közgyűlést legalább évenként legalább egyszer kell tartani, összehívásáról a Bizottság elnöke meghívó elküldésével gondoskodik, amelyet a tagoknak postai úton, vagy a tag által bejelentett e-mail címre kell megküldeni a közgyűlést legalább 15 nappal megelőzően. A meghívó kézbesítésétől számított 5 napon belül a tagok és az egyesület szervei a Bizottság elnökétől a napirend kiegészítését kérhetik, a kiegészítés indokolásával. A napirend kiegészítésének tárgyában a Bizottság elnöke jogosult dönteni. Ha a napirend kiegészítése iránti kérelemről a Bizottság elnöke nem dönt vagy azt elutasítja, a küldöttgyűlés a napirend elfogadásáról szóló határozat meghozatalát megelőzően külön dönt a napirend kiegészítésének tárgyában.”

10. Az 5.1.1. pontban a „Rendes Közgyűlést legalább” kezdetű bekezdés kiegészül a következővel: „Az Egyesület internetes honlapján (www.icomos.hu) közzéteszi a közgyűlési határozatokat.”

11. Az Alapszabályban minden esetben a „közhasznúsági jelentés” kifejezés helyére a „közhasznúsági melléklet” lép.

12.5.1.2. Tanácsadó testület

A Bizottság tanácsadó szerve az 5 tagú Vezetőség és a 16 tagú (pótagokkal együtt) Tanácsadó testület, amelynek tagjait a Közgyűlés egyszerű szótöbbséggel, titkos szavazással választja. A Tanácsadó testület feladata az, hogy a Vezetőség részére tanácsot adjon. A jogi tagok képviselőinek képviselőiük jogosultságáról előzetesen meghatalmazással kell rendelkezniük. A tanácsadó testület tagjainak megbízatása a megválasztástól a következő tisztújító Közgyűlésig tart.

A Tanácsadó testület tagjai – megszakítás nélkül – csak további 2 periódusra választhatók újra, tehát összesen legfeljebb 9 évig. A tisztségviselőként eltöltött idő nem számít megszakításnak.

A tisztségviselők: az elnök, alelnök, főtitkár 3 egymást követő periódusra választhatók, melybe a tanácsadó testület tagjaként eltöltött időt nem kell beszámítani. Vezetőségi és tanácsadó testületi tagságuk ezzel együtt nem haladhatja meg a megszakítás nélküli 18 évet.

A Tanácsadó testület akkor határozatképes, ha tagjainak többsége jelen van. Határozatait nyílt szavazással, egyszerű szótöbbséggel, személyi kérdésekben titkos szavazással hozza. Valamennyi vezetőségi tag egy szavazattal rendelkezik. A határozatot az érintettel igazolható módon, ajánlott postai küldemény formájában vagy elektronikus úton közölni kell.

A Tanácsadó testület évente legalább kétszer ülésezik, ülései nyilvánosak.

A Tanácsadó testület tagjai közül megválasztja a Tanácsadó testület képviselőjét, aki tanácskozási joggal a Vezetőség ülésein jogosult részt venni.

A tanácsadó testületi ülést az elnök hívja össze valamennyi tanácsadó testületi tag előzetes postai küldeményben vagy elektronikus úton történő értesítésével és a napirend pontos megjelölésével. A meghívót a vezetőségi tagoknak a tervezett időpontot megelőzően legalább 8 naptári nappal meg kell küldeni, a napirendi pontok pontos megjelölésével.

Rendkívüli ülést abban az esetben kell összehívni, ha azt a Tanácsadó testület tagjainak legalább egyharmada kéri. Az ilyen ülések meghívójában az okot és a célt feltétlenül szerepeltetni kell.

Az 5.1.2. pont „A vezetőség tagjának és a tisztségviselőknél a mandátuma” kezdetű bekezdése az alábbi h) ponttal egészül ki: „h) a közgyűlés általi visszahívással”

13. Az 5.1.3. pont az alábbira változik: „5.1.3. Vezetőség

A Bizottság tisztségviselői alkotják a Vezetőséget.

A Vezetőség

- két közgyűlés ülés között eljár a folyamatos ügyekben,

- dönt új tagok felvételéről,

- a megállapított tagdíj felszólítás ellenére sem történő fizetése esetén – az érintett részére lehetőséget biztosítva védekezésének előadására – dönt a tagnévsorból való törlésről.

Az Vezetőség felelős a Bizottság rendszeres működéséért, a Bizottság programjának kidolgozásáért és annak végrehajtásáért, a tagdíjak beszedéséért, tagok toborzásáért.

A Vezetőség:

- dönt a támogatási kérelmekről,

- jóváhagyja a Szakbizottságok szabályzatait, amelyek nem lehetnek ellentétesek az Alapszabály rendelkezéseivel,

- elkészíti és jóváhagyás céljából a Közgyűlés elé terjeszti a közhasznúsági melléklet tervezetét,

- megállapítja a különböző tagsági kategóriák tagdíjának mértékét, és erről a Közgyűlést tájékoztatja,

- a tisztújító Közgyűlés előtti utolsó ülésen összeállítja a választhatók jegyzékét a tagságtól beérkezett javaslatok alapján, melyet kiegészíthet saját javaslataival.

Az Vezetőség feladata továbbá:

a) az egyesület napi ügyeinek vitele, az ügyvezetés hatáskörébe tartozó ügyekben a döntések meghozatala;

b) a beszámoló elkészítése és azoknak a közgyűlés elé terjesztése;

c) az éves költségvetés elkészítése és annak a közgyűlés elé terjesztése;

d) az egyesületi vagyon kezelése, a vagyon felhasználására és befektetésére vonatkozó, a közgyűlés hatáskörébe nem tartozó döntések meghozatala és végrehajtása;

e) az egyesület jogszabály és az alapszabály szerinti szervei megalakításának és a tisztségviselők megválasztásának előkészítése;

f) részvétel a közgyűlésen és válaszadás az egyesülettel kapcsolatos kérdésekre;

g) a tagság nyilvántartása;

h) az egyesület határozatainak, szervezeti okiratainak és egyéb könyveinek vezetése;

i) az egyesület működésével kapcsolatos iratok megőrzése;

j) az egyesületet érintő megszűnési ok fennállásának mindenkor vizsgálata és annak bekövetkezte esetén az e törvényben előírt intézkedések megtétele.

A választhatók jegyzékére az a jelölt kerülhet fel, akinek személyére, azonos poszt betöltésére legalább három javaslat érkezett, vagy akit a Vezetőség legkésőbb a közgyűlési meghívó mellékleteként megküldi a Bizottság valamennyi tagjának.

A Vezetőség szükség szerint, de évente legalább négyszer ülésezik, ülései nyilvánosak.

A Vezetőség ülését az elnök hívja össze valamennyi tisztségviselő előzetes postai küldeményben vagy elektronikus úton történő értesítésével és a napirend pontos megjelölésével. A meghívót a Vezetőség tagjainak a tervezett időpontot megelőzően legalább 8 naptári nappal meg kell küldeni, a napirendi pontok szabatos megjelölésével.

Rendkívüli ülést abban az esetben kell összehívni, ha azt a Vezetőség tagjainak legalább egyharmada kéri. Az ilyen ülések meghívójában az okot és a célt feltétlenül szerepeltetni kell.

A Vezetőség ülése akkor határozatképes, ha tagjainak többsége jelen van. Határozatait nyílt szavazással, egyszerű szótöbbséggel, személyi kérdésekben titkos szavazással hozza. Valamennyi vezetőségi tag egy szavazattal rendelkezik. A határozatot az érintettel igazolható módon, ajánlott postai küldemény formájában vagy elektronikus úton közölni kell."

14. Az 5.1.1. pontban a közgyűlés hatásköreinek felsorolásában az „és ratifikálja annak esetleges határozatait” törlésre kerül.

15. A 9. pont az alábbira változik:

„9. Rendelkezés a fennmaradó vagyonról

Az egyesület jogutód nélküli megszűnése esetén a hitelezők követeléseinek kiegyenlítése után fennmaradó vagyont az alapszabályban meghatározott, az egyesület céljával megegyező vagy hasonló cél megvalósítására létrejött közhasznú szervezetnek kell átadni. A nyilvántartó bíróság jogszabályban meghatározott szervezetnek juttatja a vagyont, ha az alapszabály nem tartalmaz rendelkezést a megszűnő egyesület vagyonáról, vagy ha az alapszabályban megjelölt közhasznú szervezet a vagyont nem fogadja el vagy azt nem szerezheti meg."

16. A 10. pont az alábbira változik: „Az Alapszabályban nem szabályozott kérdések tekintetében a Civil Törvény (2011. évi CLXXV. tv.), a Ptk. (2013. évi V. tv.), valamint a kapcsolódó jogszabályok az irányadók."

15.A Közgyűlés továbbá - az Alapszabályban minden esetben - a Vezetőség nevét Tanácsadó testületre, az Elnökség nevét Vezetőségre változtatja

16. A szervezet elnevezése: ICOMOS nemzetközi elnevezése szerepeljen, (International Council on Monuments and Sites = Műemlékek és Műemlékhelyszínek Nemzetközi Tanácsa)

A 2015. május 13-i tisztújító közgyűlésen a háromtagú Ellenőrző Bizottság tagjává lettek választva Barattáné Zámbo Ágnes, Kacsokics Fruzsina és Winkler Gábor. A Winkler Gábor elhunytával megüresedett helyre, valamint a póttagi helyre 2 tagjelölt közül választott a közgyűlés:

5/2015 Közgy. határozat: a Közgyűlés döntése alapján a Magyar Nemzeti Bizottság Ellenőrző Bizottsága tagja lett Korcsmárosné Bassa Lia, póttagja Slama Györgyné Börösök Gizella.

Möller Emlékérem átadása

A Möller emlékbizottság döntése alapján az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottsága a Möller István Emlékérmeket

Dr. Valter Ilona
régésznek

a műemlékvédelem szakterületén meghatározó szaktekintélynek ítélte oda, akinek a kutatásai nyomán jelentősen gazdagodott történelmi, kultúrtörténeti ismeretünk. Publikációinak, oktatási tevékenységének köszönhető, hogy középkori művészettörténetünk kapcsolatai jelentősen kiterjedhettek, gazdagítva a középkorral kapcsolatos szemléletünket; munkásságával lehetővé tette és megalapozta legjelesebb monostoraink, egyházak helyeink helyreállítását. Kimagasló elméleti és gyakorlati tudásával, szerény személyiségevel méltán a magyar műemlékvédelem egyik legjelentősebb értő művelőjeként tisztelhetjük.

Az emlékérmeket és az emléklapokat dr. Valter Ilona régésznek a levezető elnök, Fejérdy Tamás, és Nagy Gergely adta át, amit a kitüntetett rövid beszéddel köszönt meg.

A közgyűlésen Fejérdy Tamás bejelentette, hogy elnöki teendői miatt lemondott a Történelmi Városok szakbizottság elnöki posztjáról, a szakbizottság új elnöke Nagy Gergely.

Veöreös András főtitkár kapott megbízást a szakbizottságok munkájának összefogására és monitorozására. A főtitkár ismertette a jelenleg tapasztalt állapotokat, felvázolta a jövőbeni elvárásokat, javasolható változtatásokat.

Visy Zsolt ismertette a Rómer emlékérv projektet.

Felhívás a 2016-os tagdíj rendezésére

Kedves Tagtársaink!

Ezúton is szeretnénk Önöket emlékeztetni, hogy a 2016. évi

Tagdíjbefizetések határideje 2015. november 10.

Csak befizetett tagdíj után készítteti el a párizsi központunk az egyéni és intézményi/jogi tagok részére a 2016-os Nemzetközi ICOMOS Tagsági Kártyákat, ezért javasoljuk hogy lehetőség szerint mielőbb, de legkésőbb a megadott határidőig rendezzék jövő évi tagdíjukat hogy kártyáikat mielőbb kézhez vehessék.

Tagdíjak összege

A 3/2015 Közgy. határozat alapján 2016. január 1-től tagdíjaink az alábbi összegekben lettek megállapítva:

• Intézményi/jogi tagok részére	78.000 Ft/év
• Egyéni tagok részére	16.000 Ft /év
• Egyéni tagok 30 éves korig* (junior kategória)	8.000 Ft /év (50%-os kedvezmény)
*(a tagdíjbefizetésre vonatkozó évben betöltött 30-ik életév még junior kategória)	
• Pártoló tagok részére	6.500 Ft/év

Befizetési határidő: A 2016-re vonatkozó tagdíjak befizetésének határideje: **2015. november 10.**

A befizetéseket elsősorban

- **közvetlen banki átutalással** javasoljuk rendezni az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság Egyesület **OTP Banknál vezetett 11705008-20498803 számú számlájára,**

de természetesen továbbra is mód van

- sárga csekken történő befizetésre (**kérésre** postázzuk a csekket, kérjük ilyen irányú igényüket telefonon vagy írásban/e-mailen jelezzék Titkárságunknak!)

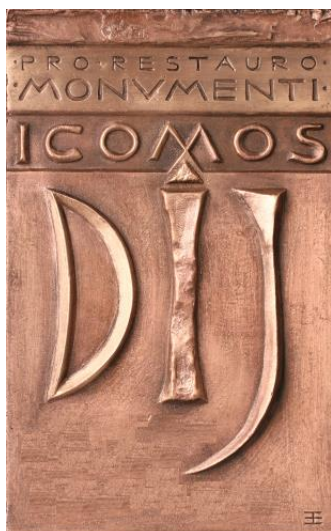
Mindkét esetben kérjük a **közlemény** rovatban feltüntetni a **tag/tagok nevét,** és hogy **2016-os tagdíj.**

A központi tagnyilvántartást is kezelő párizsi Gilles Nourissier központi adatbázisban szereplő, és tagsági kártyájuk kiállításához elengedhetetlen adatok naprakészen tartása miatt ezennel ismételten kérjük, és előre is köszönjük, hogy **név, lakcím, e-mail-cím, telefonszám adataikban beállt változásokról haladéktalanul tájékoztassák a Titkárságot!**

Együttműködésüket és figyelmességüket előre is köszönjük!

Keller Annamária és Béres-Pakulár Ibolya
ICOMOS Titkárság

**AZ ICOMOS
MAGYAR NEMZETI BIZOTTSÁG EGYESÜLET
FELHÍVÁSA
A
2016. ÉVI ICOMOS-DÍJ
ADOMÁNYOZÁSÁRA**

Az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottsága – mint a műemlékvédelem legnagyobb nemzetközi civil szervezetének magyar tagja – a nemzetközi célkitűzésekkel összhangban folyamatosan azon fáradozik, hogy a társadalom minden tagjának és szervezetének figyelmét felhívja az építészeti és kulturális örökség valamennyi elemének folyamatos és szakszerű gondozására megőrzésük és továbbörökítésük érdekében. Ezért az ICOMOS

Magyar Nemzeti Bizottsága minden évben ICOMOS-díjjal tünteti ki az általa legjobbnak ítélt műemlék helyreállításokat, melyek lehetnek:

- épület(ek) megújítása,
- épület(ek) új rendeltetés céljára történő átépítése, bővítése, a műemléki értékek megőrzésével és felszínre hozásával,
- természeti értékek, parkok, kertek mintaszerű helyreállítása,
- történeti környezetbe harmonikusan illeszkedő, annak történeti és természeti értékeit tiszteletben tartó új épület(ek).

Az ICOMOS-díj odaítélésére bárki tehet javaslatot az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság honlapjáról letölthető, ill. a Titkárságán beszerezhető adatlap kitöltésével, és az alábbi adatok hiánytalan megadásával:

- a műemlék, ill. az épület megnevezése és pontos helyszíne
- a helyreállítás, ill. az építés időpontja (3 évnél régebben megvalósult munka nem terjeszthető fel)
- a helyreállítás tervezője és megvalósítója
- a helyreállítás összefoglaló értékelése (max. 1 gépelt A/4 oldal) és bemutató fényképei, ill. a műszaki tervek fotokópiái (min. 4, max. 15 db)
- a javaslatot előterjesztő neve, címe, elérhetősége és e-mail címe

**A javaslat benyújtásának határideje: 2015. december 5.
(postabélyegző illetve e-mail kelte)**

postai úton: ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság 1535 Budapest, Pf.721, vagy
e-mailen: secretariat@icomos.hu

A javaslat megérkezését az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság Titkársága elektromos levél útján visszaigazolja.

A beérkezett javaslatokat az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság a MÉSZ, a MUT, a Porta Speciosa Egyesület delegáltjaival kiegészített, e célra kijelölt Bíráló Bizottsága értékeli. A Bíráló Bizottság, a titkosság feltételeinek teljes biztosítása mellett, a jelölt helyszíneket, helyeket lehetőség szerint megismeri, majd tárgyalás során értékeli, végül javaslatát úgy terjeszti elő az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság Vezetőségének, hogy az döntését a Műemléki Világnap alkalmából (2016. április 18) szervezett ünnepi rendezvényen nyilvánosságra hozhassa, s a Díjakat átadhassa. A díjazott helyszínek nyilvánosság előtt való megjelenéséhez szükséges tulajdonosi hozzájárulás beszerzése az értékelést követően a javaslattevő kötelessége. Ennek elmaradása esetén az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság fenntartja jogát, hogy a Díjat nem adja át, vagy másnak ítéli.

✱

AZ ICOMOS MAGYAR NEMZETI BIZOTTSÁG EGYESÜLET FELHÍVÁSA

AZ

ICOMOS MŰEMLÉKVÉDELMI CITROM-DÍJ 2016

ADOMÁNYOZÁSÁRA

Az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottsága – mint a műemlékvédelem legnagyobb nemzetközi civil szervezetének magyar tagja – a nemzetközi célkitűzésekkel összhangban folyamatosan azon fáradozik, hogy a társadalom minden tagjának és szervezetének figyelmét felhívja az építészeti és kulturális örökség valamennyi elemének folyamatos és szakszerű gondozására megőrzésük és továbbörökítésük érdekében.

E törekvésekkel összhangban az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottsága minden évben Műemlékvédelmi Citrom-díjjal illeti az általa legkevesebb sikeresnek, leginkább elhibázottnak ítélt műemlék helyreállításokat (csak magyarországi jelöléseket fogad el a kiíró ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság!), melyek lehetnek:

- legsikertelenebb új beépítés, illetve átalakítás valamely történeti környezetben,
- legtökéletesebben félresikerült műemléki helyreállítás, illetve méltatlan hasznosítás,
- legalaposabban kidolgozott, példaértékű épülethiba (épületszerkezet, pótlás, kiegészítés, stb.),
- legmegragadóbban félresikerült épületszínezés,
- leginkább műemlék-szerű rekonstrukció, műemlék-pótlás,
- legmaradandóbbra sikerült élő-műemlék (növényzet, kert, táj, tó, stb.) károsítás,
- leghosszabb ideje húzódó műemlék helyreállítás,
- legmeggyőzőbb ál-műemlék építés,
- legeredményesebb műemlék-elhanyagolás, a karbantartás elmulasztása.

A fenti szempontok közül akár egy is elegendő a Citrom-díj odaítéléséhez, a többszörös érintettség előny a CITROM odaítélésében!

A Citrom-díjat maga az „opusz” kapja. Az veheti át, aki ez elkövetők közül először tiltakozik az odaítélésért (ez azonban nem publikus... csak a jelentkezés megtörténte után!)

Citrom-díjra az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság tagjai tehetnek javaslatot (akár többre is) az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság honlapjáról letölthető, illetve a Titkárságán beszerezhető adatlap kitöltésével az alábbi adatok hiánytalan megadásával. A javaslatnak tartalmaznia kell:

- a műemlék, ill. az épület megnevezését és pontos helyszínét,
- a helyreállítás, ill. az építés időpontját (3 évnél régebbi nem terjeszthető fel),
- az "alkotás" összefoglaló értékelését (max. 1 gépelt A/4 oldal) és bemutató fényképeit, és (nem kötelező, de az elbírálást segíti, ha az előterjesztés tartalmazza) műszaki rajzait (min. 4, max. 10 db),
- a javaslat előterjesztőjének nevét, címét, elérhetőségeit, e-mail címét.

A javaslat benyújtásának határideje: 2015. december 5. (postabélyegző illetve e-mail kelte)

postai úton: ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság 1535 Budapest, Pf.721, vagy
e-mailen: secretariat@icomos.hu

A javaslat megérkezését az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság Titkársága elektromos levél útján visszaigazolja.

A beérkezett javaslatokat az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság a MÉS, a MUT, a Porta Speciosa Egyesület delegáltjaival kiegészített, e célra kijelölt Bíráló Bizottsága értékeli. A Bíráló Bizottság, a titkosság feltételeinek teljes biztosítása mellett, a jelölt helyszíneket, helyeket lehetőség szerint megismeri, majd tárgyalás során értékeli, végül javaslatát úgy terjeszti elő az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság Vezetőségének, hogy az döntését a Műemléki Világnap alkalmából (2016. április 18) szervezett ünnepi rendezvényen nyilvánosságra hozhassa, s a Díjakat átadhassa

✱

**AZ ICOMOS
MAGYAR NEMZETI BIZOTTSÁG EGYESÜLET
FELHÍVÁSA
A**

**PÉLDAADÓ
MŰEMLÉKGONDOZÁSÉRT DÍJ
2016**

ADOMÁNYOZÁSÁRA

Az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottsága a Műemlékvédelmi Világnap alkalmából 2016-ben is átadja a Példaadó Műemlékgondozásért Díjat.

A díj célja bemutatni azokat a legkiválóbb módszereket, amelyek a legjobban segítik a műemlékek, helyi értéket képviselő örökségi értékek fennmaradását és megőrzését, továbbá közkinccsé tenni olyan oktatási, nevelési programokat, amelyek hosszútávon is segíthetik a szakszerű műemlékvédelem iránt a társadalom fogékonyságát.

A díjra azok pályázhatnak, akik

- a tulajdonukban lévő, vagy a rájuk bízott műemlék fenntartása, gondozása során példamutató módon biztosítják az értékek fennmaradását, értékeinek hiteles megőrzését
- akik rendszeresen biztosítják a közösség, a társadalom számára a műemlék értékeinek, jelentőségének megismerését
- akik alkalmas funkció, egyedi programok, rendezvények segítségével mutatják be egy épület (és környezete) jelentőségét
- akik szakszerű, folyamatos karbantartással biztosítják az értékőrzést
- akik az oktatás, nevelés, szakképzés területén olyan programokat képviselnek, amelynek célja a műemlékek, helyi értékek karbantartás útján való fennmaradása
- akik a szakszerű műemlékvédelem iránt igényes jövő generációjának képzésében, nevelésében vállalnak jelentős szerepet
- akik a szakszerű műemlékvédelem szemléletének megőrzéséért, megismertetéséért tevékenykednek.

A díjra azok a helyszínek jelentkezhetnek, ahol a legutolsó felújítás, illetve az utolsó használatba vételi engedély kiadása legalább öt évvel ezelőtt történt, azóta folyamatosan üzemel az épület, illetve program esetén legalább öt évre visszamenőleg lehet módszertant, vagy az eredményeket értékelni.

Pályázni az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság honlapjáról letölthető adatlap kitöltésével, a tevékenységet bemutató dokumentációval lehet. A dokumentáció lehet 10 percnél nem hosszabb film (DVD), vagy/és max. 6000 karakter terjedelmű programismertetés, fénykép- vagy/és tervdokumentáció.

A pályázat benyújtásának határideje: **2015. december 5.** (postabélyegző illetve e-mail kelte)
postai úton: ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság 1535 Budapest, Pf.721, vagy
e-mailen: secretariat@icomos.hu

A javaslat megérkezését az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság Titkársága elektromos levél útján visszaigazolja.

Pályázatot minden elkötelezett benyújthat, akinek olyan módszerről, helyszínről van tudomása, amelynek megismertetése a magyar műemlékvédelem eredményesebb gyakorlatát szolgálhatja.

A beérkezett javaslatokat az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság a MÉS, a MUT, a Porta Speciosa Egyesület delegáltjaival kiegészített, e célra kijelölt Bíráló Bizottsága értékeli. A Bíráló Bizottság, a titkosság feltételeinek teljes biztosítása mellett, a jelölt helyszíneket, helyeket lehetőség szerint megismeri, majd tárgyalás során értékeli, végül javaslatát úgy terjeszti elő az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság Vezetőségének, hogy az döntését a Műemléki Világnap alkalmából (2016. április 18) szervezett ünnepi rendezvényen nyilvánosságra hozhassa, s a Díjakat átadhassa. A díjazott helyszínek nyilvánosság előtt való megjelenéséhez szükséges tulajdonosi hozzájárulás beszerzése az értékelést követően a javaslattevő kötelessége. Ennek elmaradása esetén az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság fenntartja jogát, hogy a Díjat nem adja át, vagy másnak ítéli.

Programajánló:

2015. szeptember 19-20.

Mint minden évben, ha szeptember, akkor Kulturális Örökség Napjai !

Az épületbejárásokat kulturális programok és városnéző séták színesítik, a helyszínek, rendezvények és séták teljes kínálata a www.orksegnapok.hu honlapján található.

**ICOMOS Híradó,
a Magyar Nemzeti Bizottság közleményei**

Szerkesztőség: H-1014 Budapest, Táncsics Mihály utca 1.
Levélcím: H-1535 Budapest, Pf. 721.
Telefon/fax: +36/1/2254966, **Telefon:** +36/1/2254965
E-mail: secretariat@icomos.hu
Honlap: www.icomos.hu
Kiadja az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottsága
Felelős kiadó: Dr. Fejérdy Tamás DLA
Szerkesztő: Keller Annamária
HU ISSN 2062-4964 (Nyomtatott)
HU ISSN 2062-4972 (Online)

Az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság tagságával járó előnyök:

- informáltság a műemlékvédelem hazai és nemzetközi híreiről, eseményeiről, pályázatairól, ösztöndíjairól, stb. az ICOMOS elektronikus körlevelek, az ICOMOS honlap (www.icomos.hu), az ICOMOS Híradó és az ICOMOS News/Nouvelles ICOMOS révén
- ingyenes belépésre jogosító tagsági kártya a világ legtöbb múzeumába, műemlékébe, romterületére
- az UNESCO/ICOMOS Dokumentációs Központjának szabad használata

Az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság pártoló Jogi tagja a Forster Gyula Nemzeti Örökségvédelmi és Vagyongazdálkodási Központ, Budapest,